

דוח פעילות שנתי

תשפ"ד - 2024

הרשות החרדית

שירותי ממשל בהתאמה חרדית
הרשות לפיתוח כלכלי חברתי של המגזר החרדי

הרשות החרדית

שירותי ממשל בהתאמה חרדית
הרשות לפיתוח כלכלי חברתי של המגזר החרדי

כתיבה ועריכה:

הלל וואזנר

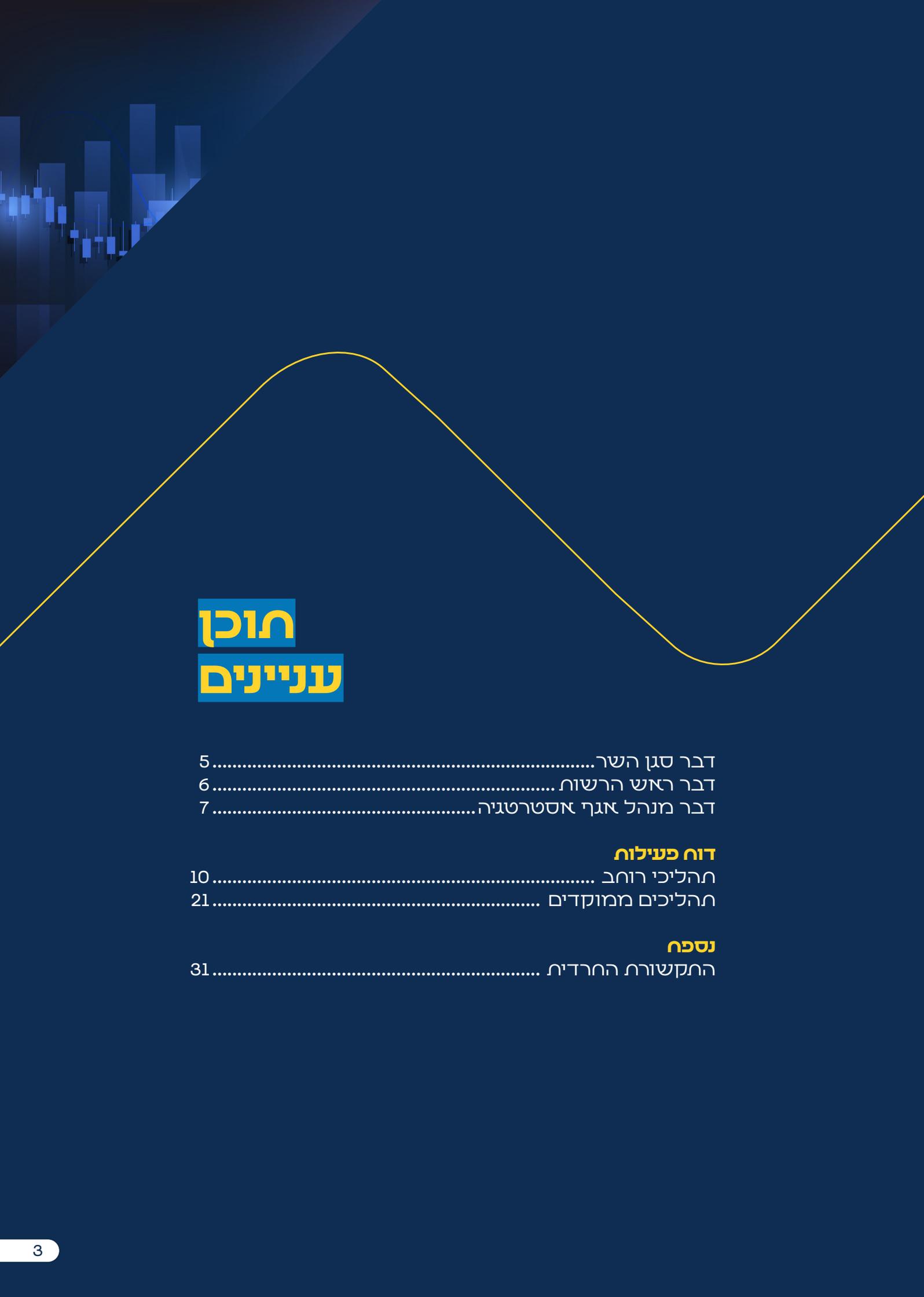
מנהל מחום בכיר מחקר ואסטרטגיה
הרשות לפיתוח כלכלי חברתי
של המגזר החרדי

חמר פיגנבלט ועזרא כהן

יועצים מקצועיים, חברת חלם

מיזמים אסטרטגיים

תוכן עניינים

5.....דבר סגן השר
6.....דבר ראש הרשות
7.....דבר מנהל אגף אסטרטגיה

דוח פעילות

10.....תהליכי רוחב
21.....תהליכים ממוקדים

נספח

31.....התקשורת החרדית

”איזהו חכם? הרואה את הנולד”

| אבות ב', ט' |

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי הוקמה מתוך מטרה להוביל את תהליך הפיתוח הכלכלי והחברתי של המגזר, תוך תיאום וארגון בין כלל הגורמים הממשלתיים, המקומיים והחברתיים העוסקים בתחום. זהו הגוף הראשון שהוקם במטרה לתכלול את כל הפעולות, המשאבים והיוזמות המיועדות להתמודד עם האתגרים המורכבים העומדים בפני המגזר החרדי, ולהביא פתרונות הוליסטיים לשיפור מצבו הכלכלי והחברתי.

האתגרים שמולם ניצבת הרשות הם רבים ומגוונים, בהם שיפור תשתיות הבינוי והתחבורה בערים החרדיות, חיזוק יכולת ההשתכרות, צמצום הפערים החברתיים והכלכליים, פתרונות בתחום הדיור והתעסוקה, ויצירת מסלולי לימוד המותאמים לצורכי המגזר. אתגרים אלו מחייבים שיתוף פעולה פורה בין משרדי הממשלה, רשויות מקומיות ומגזר שלישי, תוך מימוש הסינרגיה בין הגורמים השונים, מתוך הבנה כי שיתוף פעולה רחב מוביל לתוצאות משמעותיות ומקיפות יותר.

במסגרת פעולתה, הרשות מספקת ליווי לתהליכי מדיניות והחלטות ממשלה הנוגעים למגזר החרדי, ומבצעת התאמת שירותי ממשלה לצורכי המגזר, כולל תכניות משותפות עם משרדי ממשלה נוספים.

הישגי הרשות בשנים האחרונות, מעידים על כך שהיא מצליחה להתמודד עם אתגרים אלו בצורה מערכתית וחדשנית, תוך פיתוח תכניות מדיניות שמיועדות להבטיח עתיד כלכלי וחברתי יציב יותר למגזר. ההישגים שהושגו עד כה הם תוצאה של עבודה ממוקדת בשיתוף פעולה עם כלל הגורמים העוסקים בתחום, אשר הפכו את האתגרים להזדמנויות חדשות.

דבר סגן השר

הרב אורי מקלב

סגן שר במשרד ראש הממשלה
וסגן שר במשרד התחבורה

חשוב לי להזכיר, כי בשנה זו הרשות התקדמה והפכה מגוף מתכלל לזרוע ביצועית של הממשלה. בשנה זו אנו גם מגדילים את היקף פעולותינו לציבור החרדי בארץ, באופן ישיר ובאופן עקיף. במסגרת קול קורא לרשויות המקומיות, שגדל בשנה זו לאור הביקושים הרבים, אנו מנגישים את פעולות הממשלה לציבור החרדי בהיקף חסר תקדים, במסגרתו נפעל ב-54 רשויות מקומיות שונות ברחבי הארץ.

במסגרת תוכנית הבריאות המשותפת לרשות החרדית ולמשרד הבריאות - 'הרשות לרפא' - אנו מייצרים מגוון פעולות מנע כדי שגם הציבור החרדי יכיר וידע את ההיבטים הבריאותיים בחייו. כך גם בתוכניתנו הכלכלית המשותפת למשרדי הכלכלה והעבודה - 'בצמיחה כלכלית', אנו מנגישים לבעלי עסקים או למועסקים את שירותי הממשלה השונים. כמו כן, בתוכנית 'הזדמנות שווה', המשותפת אף היא לרשות החרדית ולמשרד העבודה, אנו מנגישים את הלימודים במסגרות מה"ט לכלל האוכלוסייה בארץ.

לסיום, אני רוצה להודות לראש הרשות, מר רועי אסף, ולצוות הרשות על עבודתם המסורה לקידום מטרות הרשות וליישום תוכניותיה. מאחל לכם המשך הצלחה וסייעתא דשמיא בפעילותכם הברוכה לאורך השנה כולה.

אורי

במסגרת שליחותי הציבורית ברשות המקומית, בכנסת ובממשלה, ובמאות אלפי פניות הציבור שקיבלנו במרוצת השנים, נוכחתי לראות כי אל מול האתגרים הרבים העומדים בפני אזרחי המדינה, ישנו צורך, פעמים רבות, ביצירת מענים שונים לאוכלוסיות ומגזרים ייחודיים, כדוגמת המגזר החרדי.

הצורך להביא את דבר הממשלה אל האזרח נדרש, פעמים רבות, להיעשות בשפתו של הציבור ובכלים הנכונים והמותאמים במיוחד עבורו. כמו כן, קיים צורך מקביל להביא את הקולות מן השטח אל מקבלי ההחלטות, כדי להבין את הצרכים הייחודיים של האוכלוסייה החרדית וכאמור, לייצר מענים מותאמים ולהנגיש לאוכלוסייה את הזכויות המוקנות לה על פי חוק.

הקמת 'הרשות החרדית' הגיעה מתוך הבנה לצרכים אלו, ומתוך הבנה שישנו צורך בגוף ממשלתי אשר אמון לוודא כי זכויותיה של האוכלוסייה החרדית נשמרות, וכן לוודא שישנה נגישות לכלל אוכלוסייה זו לקבלת שירותי הממשלה בצורה זמינה ונגישה, כמו לכלל אזרחי ישראל.

עם פרוץ מלחמת 'חברות ברזל' הצבנו פרויקטור שיפעל מתוך הרשות החרדית, כדי לתת מענה לצרכים של העמותות והארגונים אל מול משרדי הממשלה ויתכלל את פעילותם, כדי לייצר מכפיל כוח בעשייה הברוכה של הגופים האזרחיים.

דבר ראש הרשות

מר רוני אסף

ראש הרשות לפיתוח כלכלי-
חברתי של המגזר החרדי

לכל משרדי הממשלה להעביר לעיון ולהתייחסות הרשות החרדית כל נושא הנוגע לציבור זה.

במסגרת תפקידה, השיקה הרשות מודולה ייחודית - מדריך מקצועי להובלת תהליכי שיתוף ציבור המותאמים לחברה החרדית. המדריך גובש בליווי פורום מומחים, וכיום מלווה הרשות את משרדי הממשלה בהטמעת תהליכי עבודה חדשניים ורגישים תרבותית.

הרשות מובילה מדיניות ומבצעת פרויקטים בעלי חשיבות היסטורית ומעצבי עתיד, כמפורט בדוח זה.

אני רוצה להודות לסגן השר הממונה, הרב אורי מקלב, להנהלת משרד ראש הממשלה וכן לכל עובדי הרשות ושלוחותיה, המבצעים עבודתם בנאמנות מעל ומעבר לתפקידם.

רוני

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי הוקמה בהחלטת ממשלה ה-182 מתאריך 5.7.2020.

כבוד גדול הוא לי להיות מנהלה הראשון של הרשות תחת סגן השר הרב אורי מקלב.

הרשות חרטה על דגלה להתאים את שירותי הממשלה לציבור החרדי ולפעול לפיתוח כלכלי-חברתי של ציבור חשוב זה.

תחום ההסברה המותאמת לציבור החרדי הוא בעל חשיבות מיוחדת. על פי החלטת ממשלה ה-620 מיום 6.12.2020, הופקדה הרשות החרדית על ריכוז תחום זה בממשלה.

בהחלטת ממשלה מס' 709 מיום 2.7.2023, נקבע כי הרשות תשמש לא רק כגוף מתכלל ומשפיע, אלא גם כגוף מבצע עצמאי, לצד המשך שיתופי הפעולה הפוריים עם משרדי הממשלה. בהמשך לכך, הופץ מכתב ממזכיר הממשלה הקורא

דבר מנהל אגף אסטרטגיה

הלל וואזנר

מנהל תחום בכיר אסטרטגיה ומחקר

רלוונטי מעשייתו - נושאת הפירות - ברשות לפיתוח כלכלי-חברתי של מגזר המיעוטים. עו"ד נופר שמחי, היועצת המשפטית של הרשות, המלווה את העשייה הרשותית כולה בחו"ד ובהדרכה מדויקת. חלקה בהצלחת הפרויקטים רב. הגברת איטי זיכרמן, האמונה על הקול הקורא ועל תחום הבריאות ברשות; הגברת אלישבע ליברמן על תחומי התעסוקה ושיתוף הציבור; הרב דוד פישוהוף; הגברת רות גרינברג המרכזת את כל פעולת הרשות; והסטודנטים שלנו הלל וברוך - את כולם תוכלו למצוא בסוף החוברת בפרק הביו של עובדי הרשות.

תודה מיוחדת לסגן השר הרב מקלב, מייסד הרשות והממונה עליה, המתעדף ומתווה מדיניות מתוך ניסיון רב שנים, ראייה רחבה והבנה עמוקה של צורכי הציבור, שביחד עם לשכתו - ראש המטה ר' דוד וורצמן והדובר ר' יהודה מנדלוביץ - מסייעים לפעילות הרשות, נותנים בה אמון והופכים חלומות למציאות.

בעזרת ה', תפילתנו שנזכה להוביל שינוי שבו המגזר החרדי צומח ומשגשג מתוך הנגשה אמיתית של כלל תחומי החיים לכל אזרח חרדי החפץ בכך, שינוי שיביא להקטנת השסעים ולצמצום הפערים במדינת ישראל, שינוי שיגדיל את האחדות בעם - אחדות שרבים מתגעגעים אליה.

בברכה,

הלל וואזנר

מנהל אגף אסטרטגיה, הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי, משרד ראש הממשלה.

כתיבת דוח הפעילות של הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מעניקה הזדמנות להתבונן בהיקפי הפעילות המשמעותיים של הרשות ועל תרומתה לשיפור איכות החיים של האזרחים החרדים במדינת ישראל בהיבטים רבים, אשר השפעתם על כלל אזרחי המדינה משמעותית מאוד - הן בנקודת הזמן הזו והן, ובעיקר, בבניית עתיד טוב ומאפשר. לעשיית הרשות שותפים רבים.

אני רוצה להודות מכאן לחברת תלם, אשר תומכת באחריות ובמקצועיות בפרויקטים רבים של הרשות, ובכללם פרויקט זה. זאב סקלר, רפאל הבר ותמר פיגנבלט - תרומתכם גדולה ותודתי לכם.

כגוף שחלק ניכר מעבודתו הוא עבודת תכלול מדיניות וליווי של משרדי ממשלה אחרים, לרשות שיתופי פעולה ענפים ופוריים. אנו עובדים כמעט עם כל משרדי הממשלה הרלוונטיים וזוכים בדרך כלל לשיתוף פעולה. הייתי רוצה להודות לכל הגורמים המקצועיים המצוינים עימם אנו עובדים, אך כמו שאומרים - הדף יכלה והם לא יכלו.

אנחנו זוכים לתמיכה מלאה ולשיתוף פעולה מלא עם כל גורמי המטה במשרד ראש הממשלה. מ"מ המנכ"לית ולשכתה, הגברת דרורית שטיינמץ, אשר עוקבת מקרוב אחר הפעילות שלנו, דרך כל מטה המשרד והגורמים המקצועיים.

אני זוכה לעבוד ברשות עצמה לצד אנשי מקצוע מהמעלה הראשונה. ראש הרשות, מר רועי אסף, שמביא עימו ניסיון רב שנים בממשלה, ובכללם ניסיון

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי הוקמה מתוקף החלטת ממשלה 182 מיום 5 ביולי 2020, מתוך הכרה בצורך בגוף ממשלתי מתכלל שירכז את כלל הפעולות והמשאבים לקידום כלכלי-חברתי של המגזר החרדי. החלטות ממשלה נוספות, ובהן החלטה 620 להקמת מערך הסברה והחלטה 709 שהפכה את הרשות לגוף קבוע בעל סמכויות ביצוע, חיזקו את מעמדה כגורם מרכזי בעיצוב מדיניות ממשלתית מותאמת למגזר.

בהתאם להחלטת הממשלה, הרשות מופקדת על "גיבוש תכנית אסטרטגית ומדיניות ממשלתית כוללת לקידום כלכלי-חברתי של המגזר החרדי, שתוגש לאישור הממשלה", "ריכוז ותיאום עבודת הגורמים הממשלתיים בכל הנוגע לפרויקטים המיועדים למגזר החרדי" ו"מעקב אחרי יישום החלטות ממשלה".

הרשות פועלת לצמצום פערים ולחיזוק החוסן הכלכלי והחברתי של הציבור החרדי, תוך שמירה על אורח חייו הייחודי. היא מתכללת תהליכי מדיניות ממשלתיים, מתאימה שירותים לצורכי המגזר בתחומים כגון בריאות, עבודה, כלכלה וחדשנות, ומקדמת תכניות אסטרטגיות לפיתוח כלכלי, תעסוקתי וחברתי. באמצעות מחקר, תכנון ויוזמות חדשות, הרשות יוצרת סביבה המאפשרת למגזר החרדי לממש את הפוטנציאל שלו כחלק בלתי נפרד מהחברה הישראלית.

חזון, ייעוד ומקור סמכות של הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי

1. מתוך החלטת ממשלה 182. את החלטה המלאה ניתן לראות כאן: https://www.gov.il/he/pages/dec182_2020

דו"ח פעילות

מתוקף תפקידה,
עוסקת הרשות בשתי
משימות עיקריות:

1.

תהליכי רחב

שיפור הממשק בין
הממשלה למגזר החרדי

2.

תהליכים ממוקדים

תוכניות התערבות
לפיתוח כלכלי של המגזר

תהליכי רוחב

שיפור הממשק בין הממשלה למגזר החרדי

שיתוף פעולה עם רשויות מקומיות - התוכנית הלאומית לפיתוח כלכלי-חברתי בזירה המקומית

1

תוכנית הכיילוט:

שלושה וחצי

מיליון ש"ח

שלושים ושלוש

רשויות

תוכנית ההמשך:

עשרים ותשעה

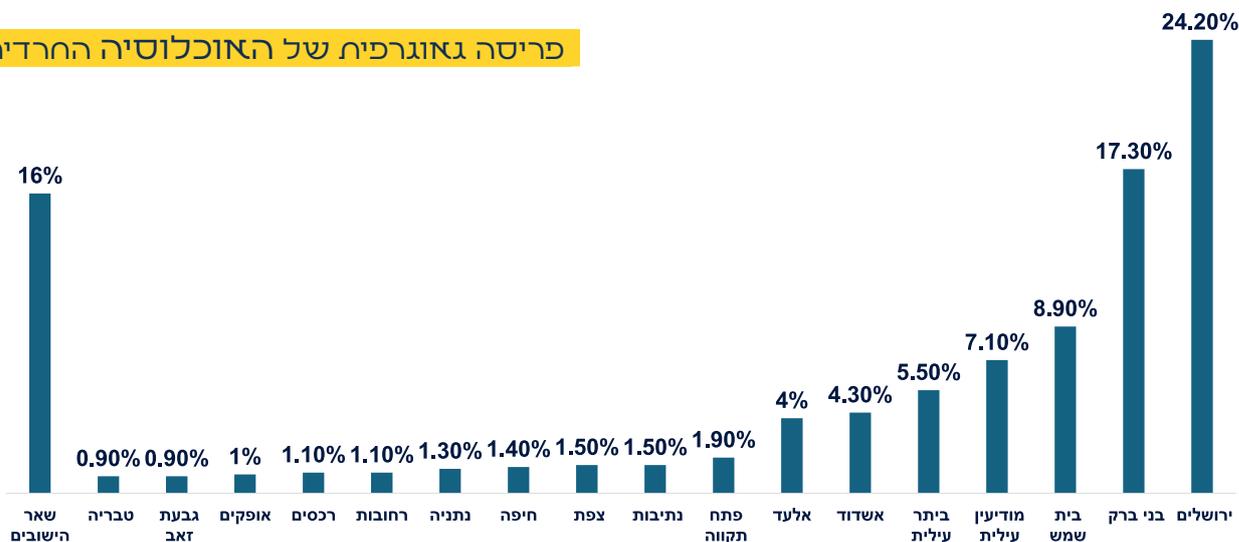
וחצי מיליון ש"ח

חמישים וארבע

רשויות

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מובילה מהלך אסטרטגי בשיתוף עם חמישים וארבע רשויות מקומיות, בהשקעה כוללת של עשרים ותשעה וחצי מיליון ש"ח עבור מאות אלפי התושבים, במטרה להתמודד עם הפריסה הגיאוגרפית הייחודית ועם אתגרי התעסוקה והרווחה של האוכלוסייה החרדית. התוכנית מתמקדת בפיתוח כלכלי-חברתי ברמה המקומית, תוך שימת דגש על החינוך הבלתי פורמלי, פיתוח המיומנויות וחיוזוק הרווחה הקהילתית. שיתוף הפעולה מאפשר התאמה לצורכי התושבים ולרגישויותיהם התרבותיות, ניצול יעיל של המשאבים, מחזק את אמון הציבור ומגביר את רמת השותפות. מהלך זה מציב את הרשויות המקומיות כמובילות השינוי וכמנוע לצמיחה הכלכלית-חברתית ארוכת הטווח.

פריסה גאוגרפית של האוכלוסייה החרדית

מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2021 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

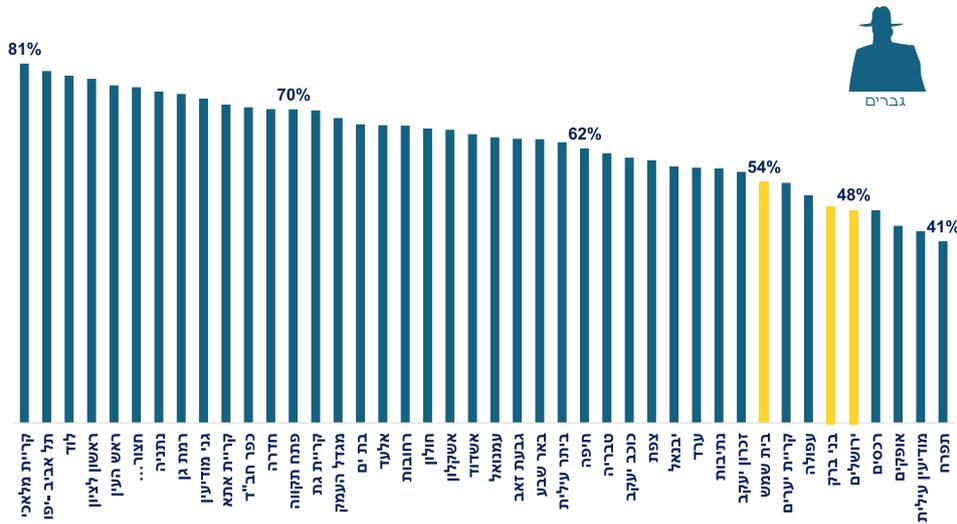
איך זה קורה בשטח?

הקול הקורא הראשון: נערך פיילוט עבור שלושים ושלוש רשויות, שבכל אחת מהן אלפיים וחמש מאות תושבים חרדים לפחות. התוכנית הסתיימה בינואר 2024, עם ניצול של תשעים ושלושה אחוזים מן התקציב. הדוח המסכם של התוכנית, שנערך על ידי חברת לוטם, צפוי להתפרסם בקרוב.

הקול הקורא השני: נמצא בתהליך ביצוע ומיועד לחמישים וארבע רשויות, שבכל אחת מהן אלף תושבים חרדים לפחות. היקף הפעילות הורחב לעשרים ותשעה וחצי מיליון ש"ח, והוא כולל סל פעילויות מגוון יותר מבעבר. החידוש המרכזי בתוכנית הוא גיוס רכזים מקומיים, המקבלים הכשרה ייעודית לצורך יישום התוכנית והעצמת הקהילה החרדית המקומית, הן בתחומי הרשות המקומית והן מחוצה לה.

[רוב האוכלוסייה החרדית מחגורת ברשויות מקומיות במרכז, שהן בעלות היכרות רחבה עם המגזר החרדי וצרכיו. אולם, למעלה מרבע מהאוכלוסייה החרדית מחגורת ברשויות מקומיות אחרות, בהן מידת ההיכרות של הרשות עם האוכלוסייה חלקית](#)

שיעורי מעסוקה של גברים חרדים, לפי ישוב מגורים 2020

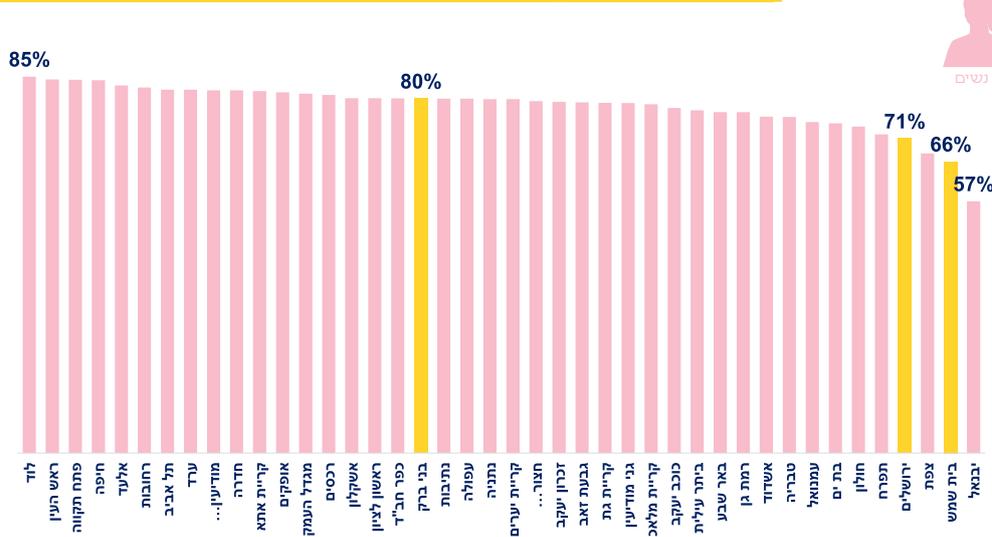

גברים

[נתוני מעסוקה חרדים ברשויות המקומיות השונות מלמדים על שונות גדולה בהיקף ואיכות המעסוקה של התושבים החרדים ברשויות המקומיות השונות](#)

מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2020 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

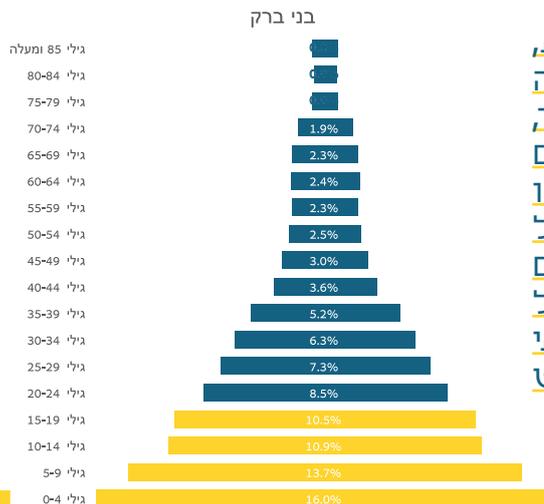
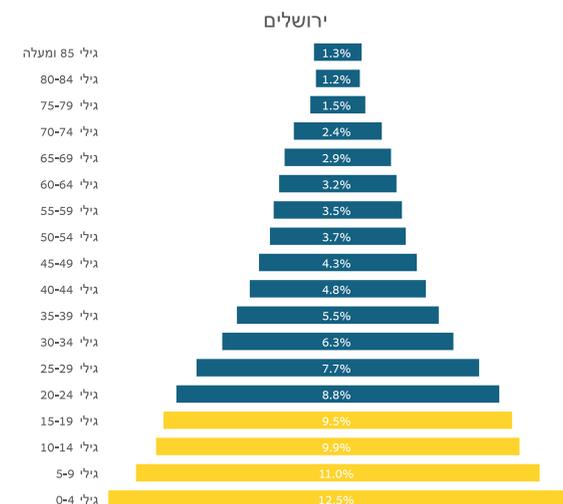
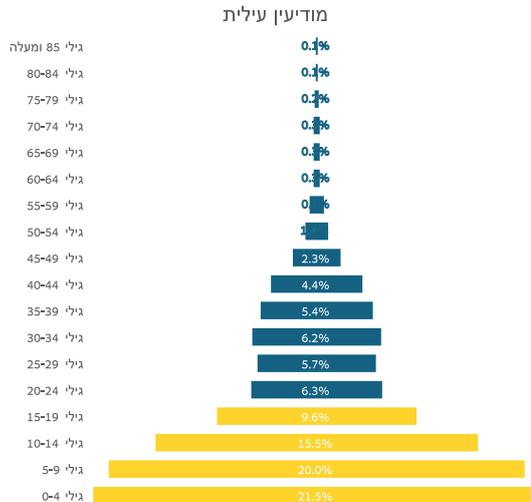
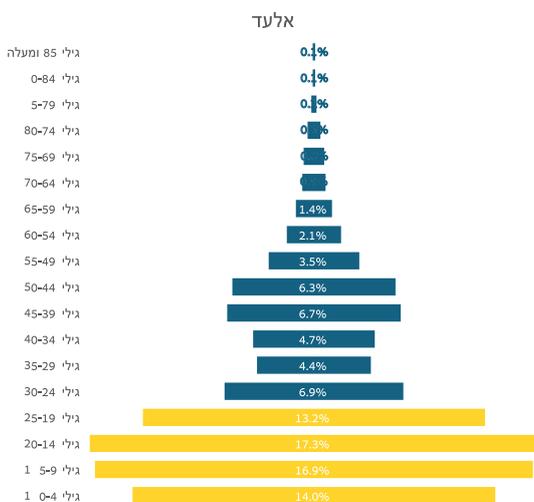
שיעורי מעסוקה של נשים חרדיות, לפי ישוב מגורים 2020

נשים

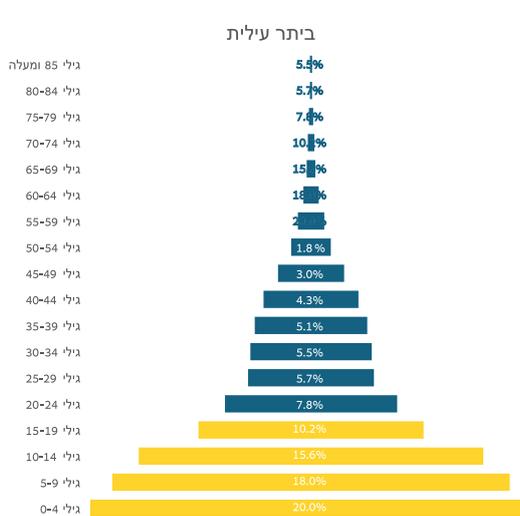
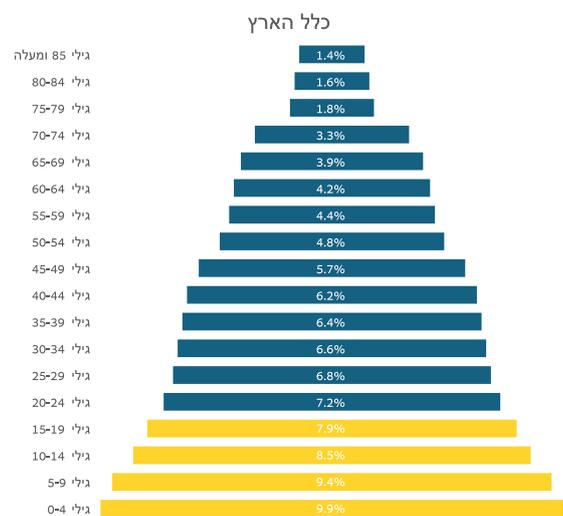
מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2020 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

התפלגות האוכלוסייה החרדית בערים נבחרות, לפי גיל

בערים החרדיות, צעירה במיוחד, ומספר הילדים גבוה. עובדה זו משפיעה על צריכת השירותים בכלל, ועל צריכת שירותי החינוך בפרט

מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2021 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

תשתית הסברה מותאמת למגזר החרדי

2

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מפתחת מנגנון לזיהוי פערי תקשורת בזמן אמת בין הממשלה לציבור החרדי. המנגנון פועל בשני כיוונים מקבילים: הנגשת המידע על הציבור החרדי לממשלה, והסברת מדיניות הממשלה לציבור החרדי - שני תהליכים נפרדים הדורשים התאמה תרבותית שונה. באמצעות תקציבי לפ"מ (לשכת הפרסום הממשלתית) מופעלים קמפיינים ממוקדים להגברת מודעות ושיתוף פעולה, במטרה למנוע חיכוכים והתנגדויות בשלב יישום המדיניות. הסברה מותאמת תרבותית בשני המישורים עשויה לצמצם באופן משמעותי את המתחים הקיימים. לצורך למידה על התקשורת במגזר ולצורך דיוק הפעילות ערכה הרשות מחקר על תקשורת במגזר החרדי, סקר ראשון מסוגו, אשר את תוצאותיו ניתן לראות ב**נספח א'** בסוף הדוח.

בעקבות משבר
הקורונה ואסון
מירון, דוח מבקר
המדינה הצביע
על היעדר
הסברה מותאמת
למגזר החרדי

איך אנשים על פערי תקשורת? טעימה מהשטח

1. קמפיינים לעסקים קטנים.
2. שיתוף פעולה מתוכנן עם שירותי הכבאות בתחום הבטיחות.
3. קמפיין להעלאת המודעות לחשיבות קבלת שירותי בריאות הנפש לאחר אסון מירון.
4. העלאת המודעות לקיום אורח חיים בריא ורפואה מונעת, בדגש על סוגיות רפואיות בעלות היבטים סוציולוגיים.

מוקד מידע טלפוני מותאם למגזר החרדי

3

במסגרת החלטת ממשלה 620 מדצמבר 2020, הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מתכננת ומקימה מוקד שירות טלפוני ייעודי לציבור החרדי, בהשקעה של 5.5 מיליון ש"ח. המוקד מתוכנן לפעול במתכונת דומה למוקד הממשלתי שמופעל עבור האזרחים הוותיקים, ונועד לספק מענה מקצועי ומותאם תרבותית לפונים מהציבור החרדי. הוא יסייע בנייתוב לשירותים הממשלתיים המתאימים, כאשר מתוך הפניות תוכל להתגבש תמונת מצב עבור קובעי המדיניות ומקבלי החלטות, שתסייע בשיפור השירות הממשלתי לציבור החרדי.

יוזמה זו מגיעה על רקע מחקרים המצביעים על קשיים בקבלת שירותים ממשלתיים בקרב הציבור החרדי, הנובעים בעיקר מהימנעות משימוש באינטרנט ומחוסר אמון הדדי* - הן של הציבור החרדי במערכות הממשלתיות והן של המערכת הממשלתית בציבור החרדי. כתוצאה מכך, רבים מהציבור החרדי נוטים לפנות לנציגי ציבור במקום אל גורמי השירות הרשמיים. המוקד החדש נועד להציע פתרון מקצועי ונגיש, שיחזק את אמון הציבור החרדי במערכות הממשל ויאפשר שיפור באיכות השירות הניתן לו. המרכז להפעלת המוקד כבר פורסם, והוא צפוי להתחיל לפעול בקרוב.

*מדד הדמוקרטיה הישראלית 2024, תמר הרמן, המכון הישראלי לדמוקרטיה.

עשרות אלפי
פניות בשנה
מגיעות אל
נציגים חרדיים
בממשלה

הנגשה טכנולוגית - דיגיטציה מותאמת למגזר החרדי

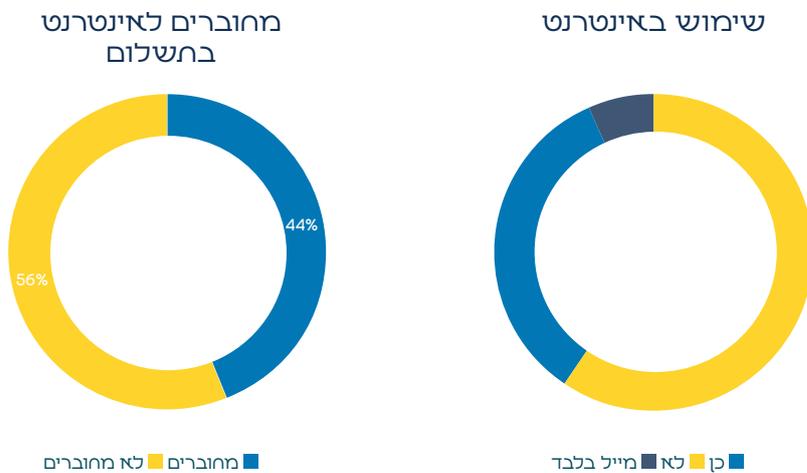
4

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי פועלת בשני מישורים במקביל: הנגשת שירותים ממשלתיים דיגיטליים באופן המותאם לדפוסי השימוש המשתנים בקהילה החרדית, ופיתוח פתרונות לזיהוי דיגיטלי שאינם מחייבים חיבור לאינטרנט או שימוש בטלפון חכם. זאת, במטרה להבטיח נגישות מלאה לשירותים הממשלתיים לכלל האוכלוסייה החרדית, מתוך הבנה כי שיעור השימוש הנמוך בפלטפורמות דיגיטליות מקשה על הגישה לשירותים הממשלתיים הדיגיטליים ומוביל לפערי נגישות ושירות.

כשהשירותים הדיגיטליים לא נגישים - אתגרים בשטח

1. **אימות דו-שלבי:** שירותים רבים דורשים מסרון או אפליקציות שאינם נגישים לציבור החרדי.
2. **גישה למידע:** זכויות ושירותים ממשלתיים רבים נגישים בעיקר באמצעות האינטרנט.
3. **מילוי טפסים:** נדרש חיבור לאינטרנט לצורך העלאת מסמכים וטפסים מקוונים.
4. **תחבורה ציבורית:** היעדר גישה לאפליקציות גורם לתשלום גבוה יותר.
5. **עמדות ציבוריות:** בעיות פרטיות בשימוש באינטרנט במרחב הציבורי.
6. **עדכונים חשובים:** החמצת מידע הנשלח בדוא"ל או בהודעות טקסט.

דפוסי השימוש באינטרנט במגזר החרדי

מקור: פרסומי מכון אסקריא, ינואר 2021

דפוסי השימוש באינטרנט במגזר החרדי: (2021-2024) 30% מהציבור החרדי אינם משתמשים באינטרנט כלל. מתוך 70% המשתמשים כחות ממחצית (44%) מחזיקים חיבור ביתי, ורובם מגבילים את השימוש לצרכים בסיסיים כמו דוא"ל (81%) ושירותים חיוניים (57%). שימושים מתקדמים כמו עבודה מרחוק (43%) ולמידה מקוונת (16%) נדירים יחסית. (מקורות: שנתון המגזר החרדי 2024 - המכון הישראלי לדמוקרטיה; מכון אסקריא - 2021)

שיתוף ציבור שיפור הקשר והדיאלוג בין הממשלה לבין הציבור החרדי

5

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מובילה את תחום שיתוף הציבור ברמה הממשלתית הרוחבית מול הציבור החרדי, כדי לבנות אמון, להבין את הצרכים מן השטח, לגבש תוכנות מעשיות ולרתום שותפים לפעולה. תהליך זה משמש כלי מרכזי בהכנת תוכנית החומש ומשפר את תהליכי קבלת ההחלטות הממשלתיים. באמצעות קשר מתמיד עם הציבור החרדי, הרשות מאפשרת גיבוש מדיניות מותאמת ורלוונטית, המחזקת את הקשר בין הציבור לבין הממשלה.

שיתוף ציבור - שיפור הקשר והדיאלוג בין הממשלה לבין הציבור החרדי

כך נראה שיתוף ציבור שאיננו שינוי

תהליכי שיתוף ציבור ברמה הרוחבית:

1. **מעורבות בפורום מובילי השיתוף:** נציגת הרשות משתתפת בפורום הבין-משרדי של מובילי השיתוף המנוהל מטעם משרד ראש הממשלה, מתוך הכרה בחשיבות הנושא ובמהותו לציבור החרדי.
2. **בפיתוח:** פיתוח תשתית דיגיטלית המאפשרת לגופים הממשלתיים לפנות בשאלות אל הציבור החרדי, תוך הנגשת מענה טלפוני והמרת התשובות הקוליות לטקסט.
3. **השקת "מודולה" -** מדריך מקצועי להובלת תהליכי שיתוף הציבור המותאמים לציבור החרדי, הכולל ליווי של פורום המומחים והטמעת תהליכי העבודה במשרדי הממשלה.

תהליכי שיתוף ציבור ממוקדים:

- עסקים:** שיתוף ציבור בנוגע להסרת חסמי הרגולציה מבעלי העסקים.
- בתקופת החירום:** שיתוף פעולה עם פיקוד העורף וגיוס פרויקטור ייעודי להנגשת המידע לציבור החרדי.
- עמותות:** ובינר ייעודי בשיתוף עם רשות התאגידיים להנגשת המידע והזכויות לעמותות במצבי החירום.

פעילות מחקר שיטתית וממוקדת באוכלוסייה החרדית

6

עשרים
מחקרים
ממוקדים
במגזר
החרדי

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי פועלת לאיסוף נתונים מהימנים ומדויקים, המותאמים למאפייני המגזר החרדי. הפעילות העדכנית בוצעה בשנת 2024, ובמהלכה נערכו עשרים מחקרים באמצעות חברות תלם ולוטם. מחקרים אלו נועדו לספק בסיס נתונים עדכני שיאפשר תכנון מדיניות ציבורית מושכלת וממוקדת, זאת במקום להסתמך על נתוני האוכלוסייה הכללית (או על נתונים הנאספים בידי גופים שאינם ממשלתיים), שאינם תמיד רלוונטיים למאפייניה הייחודיים של המגזר החרדי.

כך נראית מדיניות אכוססת נתונים:

1. השלכות השינוי בסבסוד המעונות.
2. שיעור האנשים עם מוגבלות בציבור החרדי.
3. מספר החופים הנפרדים ביחס לגודל האוכלוסייה.
4. הסרת חסמי הרגולציה.
5. מיצוי זכויות של אנשים עם מוגבלות.
6. מחקר בנושא מיצוי הפוטנציאל להגדלת ההכנסות במשקי הבית החרדיים, בדגש על בעלי העסקים.

15 קולות
קוראים
עוברים
תהליך
התאמה

7 התאמת קולות קוראים ממשלתיים למגזר החרדי

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי פועלת להתאמת קולות קוראים ומבחני תמיכה ממשלתיים לצרכים הייחודיים של המגזר החרדי, מתוך הכרה בכך שרבים מהקולות הקוראים הנוכחיים אינם רלוונטיים או נגישים עבורו. במסגרת זו, הרשות מקיימת שולחנות עגולים עם נציגי רשויות מקומיות ונציגי קהילה, שבהם נבחנים ההתאמות והשינויים הנדרשים לקולות הקוראים, כך שיתאימו למאפיינים התרבותיים והחברתיים של המגזר. עד כה הובילו יוזמות אלו להתאמת מספר קולות קוראים משמעותיים.

איך נראית התאמה בשטח?

התאמת קולות קוראים במבחני תמיכה לתרבות חרדית בשת"פ עם גורמי המקצוע במשרד התרבות, עבור יישום מותאם של התקצוב לתעשיית הקולנוע החרדי.

החלטת
הממשלה מס'
182 על פרסום
מסד נתונים עדכני
על אודות מאפייני
האוכלוסייה
החרדית

8 פרסום מסד נתונים עדכני

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי תפרסם, בהתאם להחלטת הממשלה, מסד נתונים עדכני ומקיף הכולל מידע דמוגרפי, כלכלי, חינוכי וחברתי על אודות האוכלוסייה החרדית. מסד זה נועד לשמש כלי מרכזי בעבור קובעי המדיניות, גופי הממשל, חוקרים וארגונים הפועלים עם הציבור החרדי, במטרה ליצור בסיס ידע אחיד ומדויק. מהלך זה נועד לתרום לתכנון מדיניות מבוססת נתונים, לייעול המשאבים ולשיפור המענה לצורכי המגזר החרדי.

9 מיפוי וטיוב פעילות החברה האזרחית החרדית

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי ביצעה מיפוי כדי לספק תמונת מצב של החברה האזרחית החרדית בישראל באמצעות חברת "הלום". במסגרת המיפוי נדגמו אלף שמונה מאות וארבעים ושלוש עמותות חרדיות מתחומים מסוימים, בהיקף פעילות כלכלית של תשעה מיליארד ושישים ושניים מיליון ש"ח, לצורך מיפוי מקורות המימון שלהן, כולל הכנסות מן המדינה. מיפוי זה מספק תמונת מצב עדכנית המאפשרת עיצוב מדיניות מותאמת, במטרה לשפר את הממשקים בין הממשלה לבין החברה האזרחית החרדית ולחזק את התשתית המשותפת לקידום שירותים חברתיים יעילים בציבור החרדי.

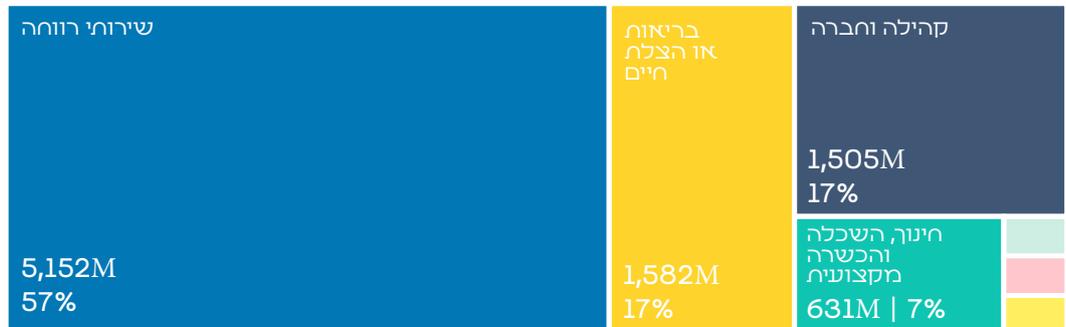
אחיפוי - אופיניות שפוזעת את השטח

1. מסמך המלצות מדיניות בשיתוף עם קרנות פילנתרופיות, אגף ממשל וחברה וג'וינט-אלכא.
2. מסמך תמונת מצב והמלצות מדיניות על בסיס מחקר איכותני מעמיק במגזר החרדי.
3. המלצה להקמת בית ספר לעמותות - תוכנית עתידית לפיתוח מקצועי.
4. שיתוף פעולה עם רשות התאגידים המנהלת את אתר גיידסטאר ואת הקמפוס לעמותות, והקמת פורום ממשלתי בתחומי הרווחה, החינוך והבריאות, אשר הוביל לשיתופי פעולה יעילים (למשל, הנגשת מידע לעמותות במהלך המלחמה).

השקף הבא מתייחס לעמותות שנבחרו לבדיקה בתהליך המיפוי:

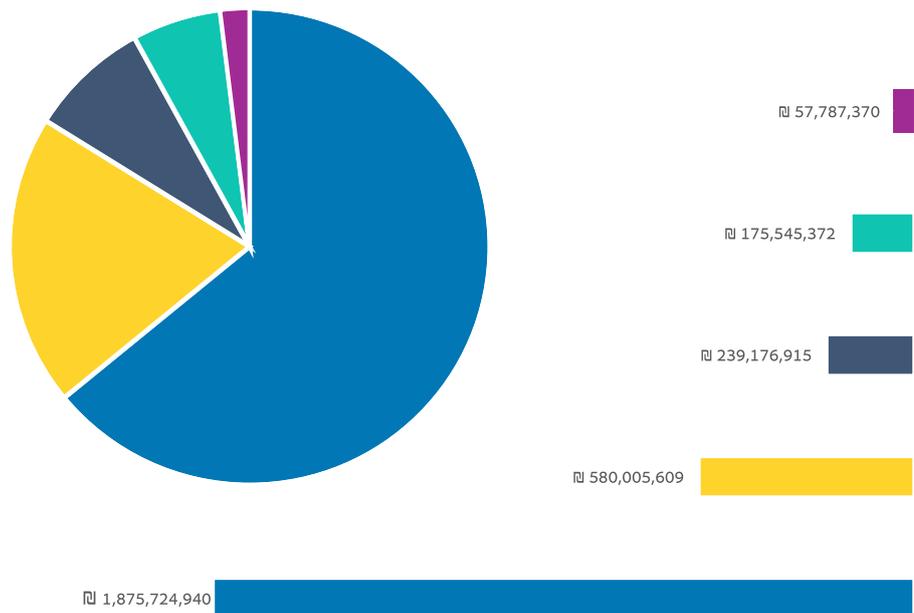
היקף הפעילות הכלכלית של העמותות החרדיות במחקר הסתכם ב 9.062 מיליארד

מקור: דו"ח "תמונת מצב - עמותות חרדיות בתחום השירותים החברתיים בישראל - הלום אסטרטגיות"

הקצבות ותמיכות

מקור: דוח "תמונת מצב - עמותות חרדיות בתחום השירותים החברתיים בישראל - הלום אסטרטגיות"

- שירותים לרשויות מקומיות
- קצבות ותמיכות אחרות
- שירותים למדינה
- קצבות ותמיכות מהמדינה
- מיכות מרשויות מקומיות

ייצוג בוועדות בנושאים המשפיעים על הציבור החרדי

10

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מקדמת ייצוג פעיל ומשמעותי בוועדות הממשלתיות, הפרלמנטריות והבין-משרדיות העוסקות בנושאים המשפיעים על הציבור החרדי. המעורבות נועדה להבטיח כי ההחלטות בנושאים המשמעותיים יתחשבו בהיבטים התרבותיים והחברתיים של הציבור החרדי, ובכך יסייעו בגיבוש המדיניות הרלוונטית והאפקטיבית.

כך נשמע הקול החרדי סביב שולחן קבלת ההחלטות

ייצוג בממשלה:

1. ועדת השרים לענייני החקיקה - הצגת העמדות בנוגע להצעות החוק המשפיעות על הציבור החרדי.
2. צוות השרים לבדיקת המסקנות של אסון מירון - מעורבות בהפקת הלקחים ובגיבוש המדיניות.

ייצוג בכנסת:

1. השתתפות בוועדות הכנסת בסוגיות כגון חובת חיסיון על רבנים והבטחת הייצוג ההולם במוסדות הציבוריים.

ייצוג בוועדות הבין-משרדיות:

1. ועדת המשנה לצעירים ולצעירות בסיכון ("יתד") בשיתוף עם משרד הרווחה ועם ג'וינט-אשלים.
2. ועדת יחידת התיאום הממשלתית לזכויות הילדים והנוער במשרד המשפטים - עבודה משותפת עם הגורמים הבין-משרדיים לקידום הילדים והנוער בסיכון.
3. הוועדה הבין-משרדית לתעסוקת הנשים.

ייצוג הציבור
החרדי בזירות
של קבלת
ההחלטות

ייצוג בפורומים הייעודיים לפתרון הסוגיות בעבור האוכלוסייה החרדית

11

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי פועלת לייצוג פעיל ומשמעותי בפורומים הממשלתיים והחוף-ממשלתיים כדי להתמודד עם האתגרים הייחודיים של הציבור החרדי, תוך גיבוש הפתרונות המתאימים מבחינה תרבותית. המהלך מתבצע באמצעות מעורבות ישירה בדיונים, הנחיה של תהליכים מקצועיים, שיתופי פעולה עם גורמי המפתח מן הגופים הממשלתיים והחברתיים, והבאת הידע המעמיק על מאפייני הציבור החרדי לצורך קבלת ההחלטות המבוססות והמדויקות. באמצעות העבודה המשותפת עם הפורומים הללו, הרשות מוודאת כי המדיניות והיוזמות החדשות משקפות את צורכי הקהילה החרדית.

נוכחות בפורומים: מאחורי ועד יישום מדיניות

פורומים ממשלתיים:

1. הפורום להורדת חסמי ההתחדשות העירונית בערים החרדיות.
2. פורום צמ"מ להנגשת הלימודים האקדמיים בעבור הציבור החרדי.
3. הפורום הממשלתי לדיוק הקריטריונים להגדרת "מיהו חרדי".

שותפות וייצוג
סביב שולחן
הדיונים בפורומים
ייעודיים לפתרון
בעיות בקרב
האוכלוסייה
החרדית

חוק שירות
 המדינה
 (מינויים),
 התשי"ט-1959,
 קובע כי שירות
 המדינה מחויב
 להבטיח ייצוג
 הולם לכמה
 קבוצות
 אוכלוסייה, ובהן
 האוכלוסייה
 החרדית,
 בכל הדרגות
 והמקצועות
 ובכל משרדי
 הממשלה
 ויחידות הסמך

גורמי הממשל
 וקובעי המדיניות
 אינם מכירים
 את מאפייני
 הציבור החרדי

הפורומים החוץ-ממשלתיים:

1. פורום "גבול נכון" מבית "קווים אדומים" (קרן שיתופים) - למניעת האלימות במשפחה.
2. הפורום לחקר המוגבלות והבריאות במגזר החרדי (האוניברסיטה העברית).
3. הפורום הבין-מגזרי לפיתוח החוסן והמוכנות לשעת החירום במגזר החרדי.

12

ייצוג הולם לאוכלוסייה החרדית במגזר הציבורי

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מקדמת ייצוג הולם של האוכלוסייה החרדית בממשלה, ברשויות המקומיות ובחברות הממשלתיות, מתוך ההבנה כי הגיוון התעסוקתי הוא מפתח להכלה, לבניית אמון ולשילוב כלכלי-חברתי רחב. באמצעות שילוב עובדים מרקעים מגוונים, ניתן לשפר את המענה בשירותים הציבוריים, להגביר את שוויון ההזדמנויות ולחזק את החוסן החברתי.

צעדים בפיקוח לייצוג שמשקף את החברה הישראלית

כנסים ומחקר:

1. מפגש חשיפה שנועד להגדלת מספר המשתתפים בנבחרת הדירקטורים בחברות הממשלתיות.
2. איסוף נתונים וכתובת דוח בנוגע לייצוג ההולם בנציבות שירות המדינה, ברשויות המקומיות, בחברות הממשלתיות ובמוסדות הלאומיים.

מיפוי וחקיקה:

1. עבודת מטה בנוגע לקידום החוק לעידוד הייצוג ההולם.
2. פרסום נבחרת הדירקטורים, הנגשת המידע והדרכה על תהליכי ההגשה והבירוקרטיה.

13

תוכנית סיורים להיכרות של גורמי ממשל עם הציבור החרדי

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מתכננת ומפעילה תוכנית סיורים וימי עיון בעבור גורמים מקצועיים במשרדי הממשלה, כדי לחשוף אותם באופן ישיר לאורח החיים, לצרכים ולאתגרים הייחודיים של הציבור החרדי, תוך שימת דגש על התחומים הרלוונטיים לעבודתם. זאת, במטרה לקרב את מקבלי ההחלטות אל האוכלוסייה החרדית, להעמיק את הבנתם ולהוביל למדיניות המותאמת לצרכיה האמיתיים.

כפופז'יק מקרוב - הפאיניות נראית אחרת

1. סיור בעבור הרשות לקידום מעמד האישה בעקבות כישלון תוכנית "יסודות בהפרדה", שבו המשתתפים נפגשו עם נשים חרדיות והתוודעו לאורח חייהן באמצעות סיור בבני ברק.
2. צוותים מקצועיים במשרד הביטחון ובמשרד ראש הממשלה השתתפו בסיור היכרות עם תעשיית ההייטק החרדית בבני ברק.

תוכנית סיורים לפעילים חברתיים בציבור החרדי להיכרות עם גורמי הממשל

14

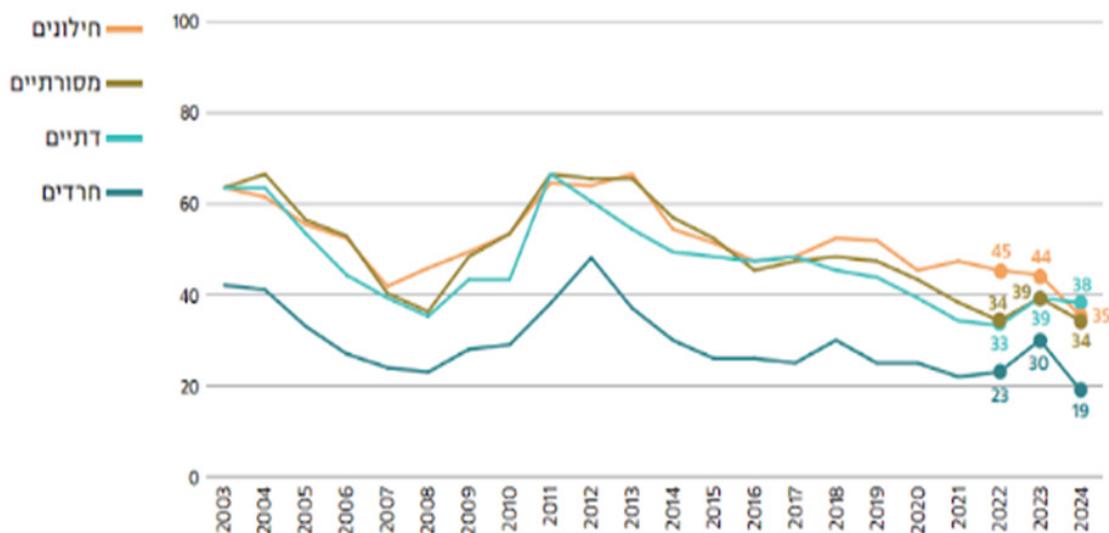
קיים צורך
בחיזוק אמון
הציבור
במוסדות
המדינה

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מפתחת תוכנית סיורים המיועדת לפעילים חברתיים חרדים, במטרה לחברם אל הפקידות הרלוונטית ואל המערכות הממשלתיות בתחום עיסוקם, לגשר על פערי הידע, לחזק את האמון ולייעל את שיתוף הפעולה. התוכנית תתמקד בשישה תחומי ליבה: בריאות, רווחה כלכלית, חינוך, סיוע משפטי, תחבורה ורווחה נפשית. בכל תחום יודגשו המיומנויות הספציפיות הנדרשות - למשל, בתחום הבריאות ילמדו העסקנים על מנגנוני מערכות הבריאות השונים, ובתחום הרווחה הכלכלית יתמקדו במנגנוני מערכות הרווחה והסיוע הסוציאלי. בסיום התוכנית תוקם רשת עמיתים פעילה להמשך שיתוף הפעולה והלמידה ההדדית.

תוכניות בפיתוח - איצירת שפה משותפת בין השטח למטה

1. תוכנית פעילים חברתיים בתחום הבריאות: הכוללת סיורים במשרד הבריאות ובבתי החולים להכרת המערכים השונים, נוהלי החירום ותהליכי אישור הטיפוליים.
2. תוכנית לפעילים חברתיים בתחום הרווחה הכלכלית: הכוללת סיורים במשרד הרווחה ובביטוח הלאומי ללמידת מערכי הסיוע, תהליכי הזכאות ומענים אפשריים למשברים הכלכליים.

ממוצעי האמון השנתיים של כלל המוסדות, לפי מיקום על הרצף חרדי חילוני

מקור: מדד הדמוקרטיה 2024 - המכון הישראלי לדמוקרטיה

תהליכים ממוקדים

תוכניות התערבות לפיתוח כלכלי של הציבור החרדי

תעסוקה וכלכלה

1 שילוב בתעסוקה איכותית והכשרות מקצועיות

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מקדמת הנגשת תפקידים ומשרות

איכות במשק למגזר החרדי, באמצעות מחקר מקיף למיפוי תמונת המצב הכלכלית, שותפות בתקצוב ההכשרות המקצועיות, הסרת חסמי הרגולציה והתאמת ההכשרות. כמו כן, מתוקצבות התמחויות לבוגרי ההכשרות הטכנולוגיות (ג'וניורים) לצורך שילובם המיטבי במקצועות הטכנולוגיים. מהלכים אלו נדרשים על רקע פערי השכר המשמעותיים בין האוכלוסייה החרדית לבין שאר האוכלוסייה, הנובעים הן מהיקפי משרה נמוכים יותר - הגברים החרדים עובדים בממוצע 36.5 שעות שבועיות לעומת 45 שעות אצל עמיתיהם, והנשים החרדיות עובדות 32.5 שעות לעומת 38.5 - והן מייצגות חסר במקצועות בעלי פריון גבוה. נתונים אלו משקפים חסמים

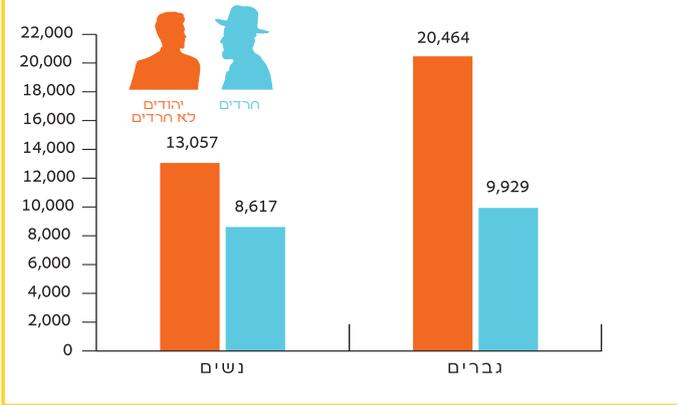
מקצועיים ותרבותיים, המצריכים מענה ממוקד להשתלבות הציבור החרדי בתעסוקת איכות. (שנתון המגזר החרדי 2024 - המכון הישראלי לדמוקרטיה).

הגברים החרדים
משתכרים כחוח
ממחצית (49%) משכרם
של הגברים היהודים
הלא-חרדים (9,929
ש"ח לעומת 20,464
ש"ח), והנשים החרדיות
משתכרות כשני
שלישם (66%) משכרן
של הנשים היהודיות
הלא-חרדיות (8,617 ש"ח
לעומת 13,057 ש"ח)

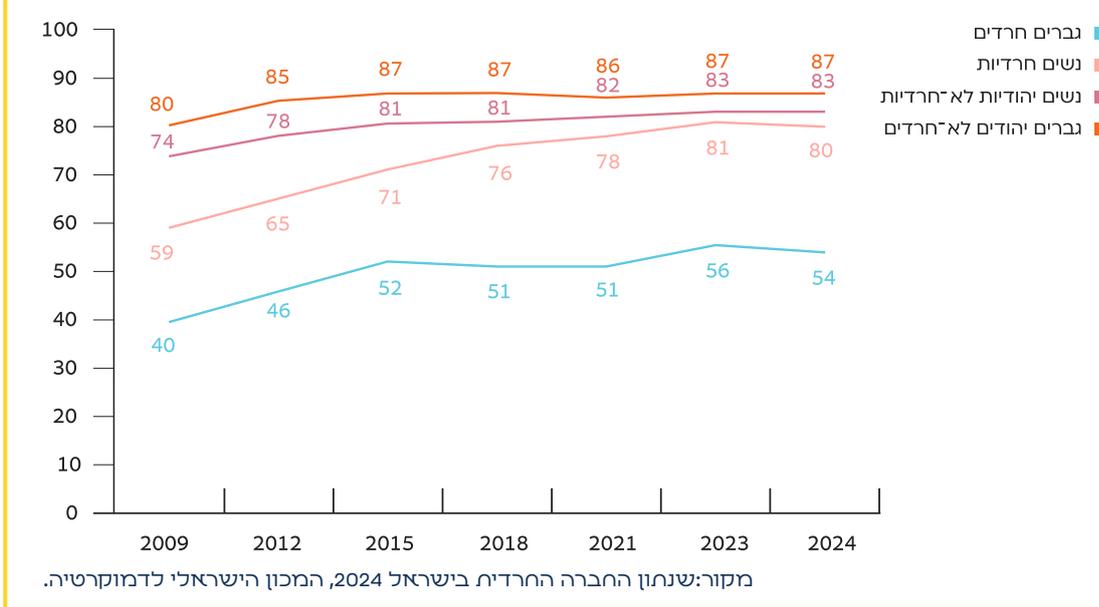
אתגרות - אפתרונות בשטח

1. נערך מחקר למיפוי תמונת המצב של שיעורי התעסוקה וההכנסה באוכלוסייה החרדית על ידי חברת לוטם (גרפים מספר 111, 115-118).
2. יישום תוכנית "בצמיחה כלכלית" לתקצוב ההכשרות המקצועיות בהובלת המעסיקים.
3. תקצוב התמחויות לבוגרי המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית. הטכנולוגיות של המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית.
4. התאמת רישוי המקצועות לציבור החרדי.

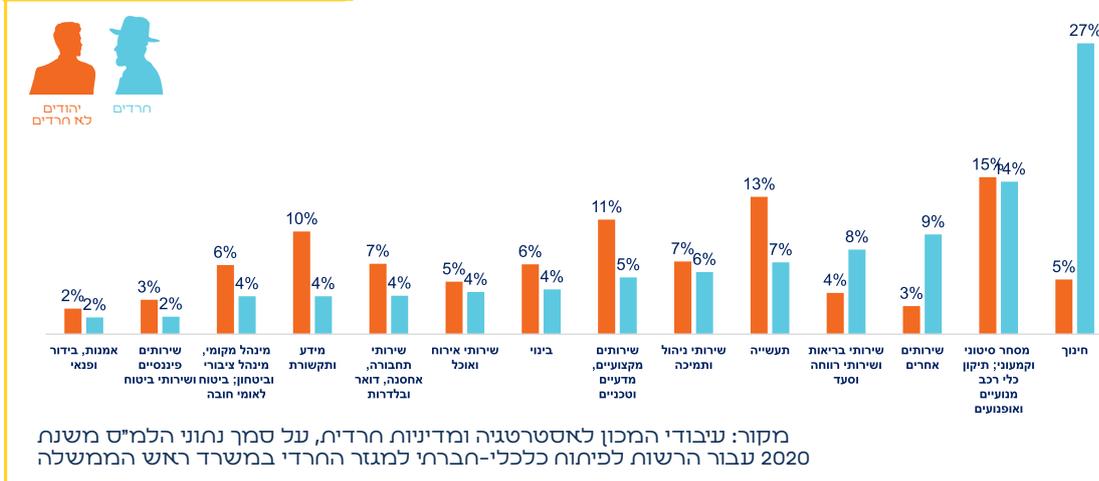
תרשים הכנסה ממוצעת ברוטו לחודש בקרב בני 25-66, לפי קבוצת אוכלוסייה ומגדר, 2022 (בש"ח)

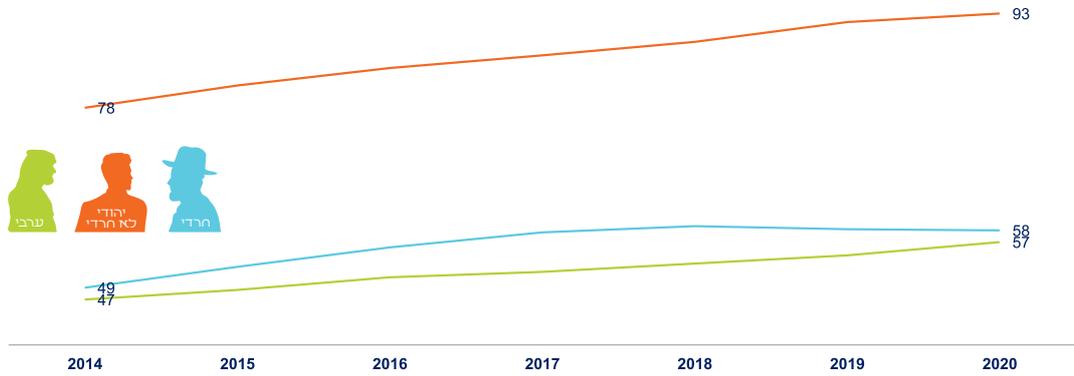
תרשים מועסקים בקרב בני 25-66, לפי קבוצת אוכלוסייה ומגדר, 2009-2024 (ב-%)

החפלות ענפית של מועסקים חרדים ויהודים לא חרדים, גברים (25-64), 2020

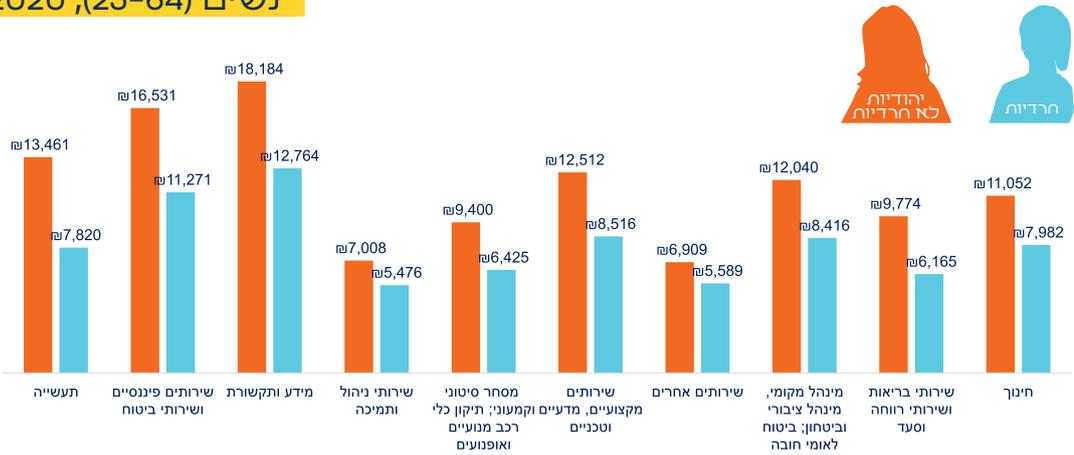

התפלגות ענפית של מועסקים חרדים ויהודים לא חרדים, גברים (25-64) שזכו שנתית ממוצעת לפי מגזר, 2000-2022

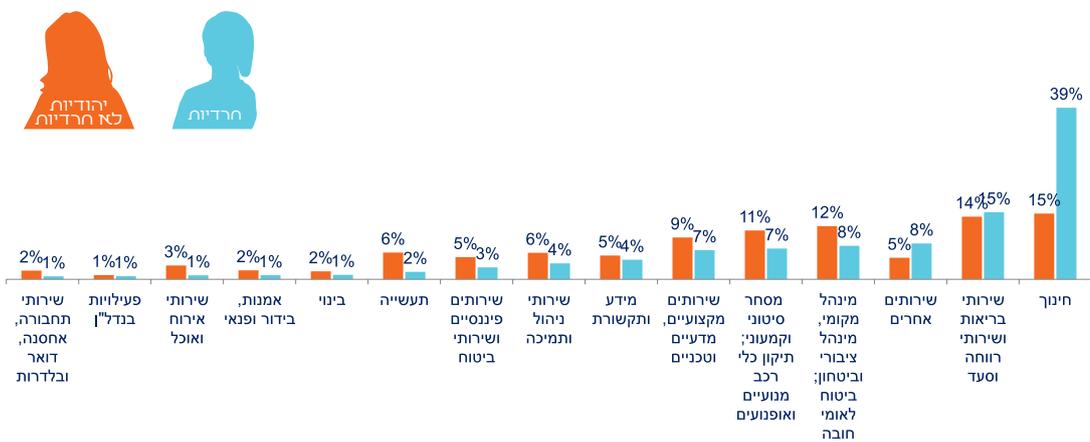
מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2020 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

התפלגות ענפית של מועסקות חרדיות ויהודיות לא חרדיות, נשים (25-64), 2020

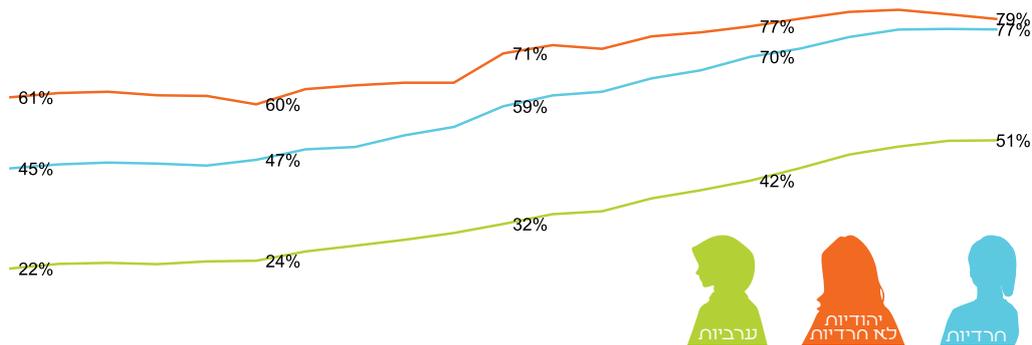
מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2020 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

התפלגות ענפית של מועסקות חרדיות ויהודיות לא חרדיות, נשים (25-64) שזכו שנתית ממוצעת לפי מגזר, 2020

מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2020 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

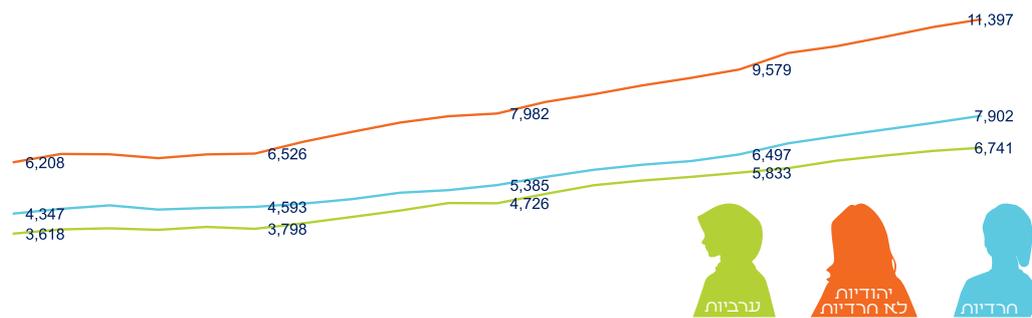
התפלגות ענפית של מועסקות חרדיות ויהודיות לא חרדיות, נשים (25-64) שיעורי העסקה לפי מגזר, 2000-2020

2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020

מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2020 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

התפלגות ענפית של מועסקות חרדיות ויהודיות לא חרדיות, נשים (25-64) שכר שנתי ממוצע לפי מגזר, 2000-2020

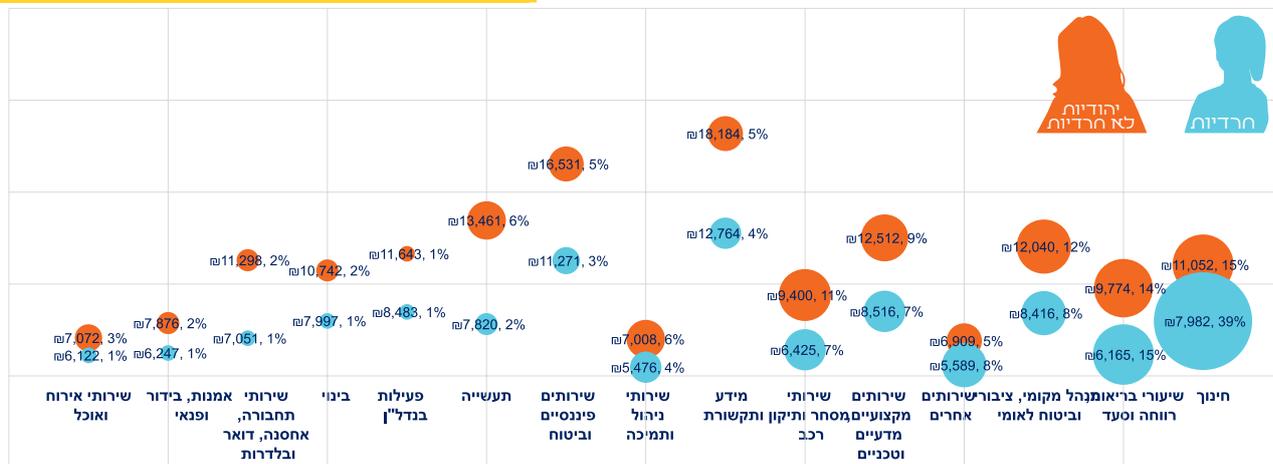

2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020

מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2020 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

הנשים
החרדיות
מרוכזות
בענפים
המאופיינים
בפריון נמוך,
וקיים ייצוג
חסר לצד
פערי שכר
משמעותיים
בענפים
המאופיינים
בפריון גבוה:
מידע
וחקשורת,
שירותים
פיננסיים
ובחעשייה

התפלגות ענפית ושכר של מועסקות חרדיות ויהודיות לא חרדיות, לפי ענפים כלכליים ומגזר, 2019-2020

מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2020 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

שיפור מיומנויות בעולם התעסוקה המודרני

2

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מקדמת את התוכניות הבאות במטרה להעצים את כישורי התעסוקה ולהגדיל את אפשרויות התעסוקה האיכותית של הציבור החרדי:

א. פרויקט הלמידה הממשלתי לציבור החרדי

פרויקט הלמידה הממשלתי משמש תשתית לפיתוח מיומנויות ולהנגשת ידע באופן המותאם לציבור החרדי. התשתית הטלפונית החדשה כוללת סדרה ראשונה של קורסים מותאמים בשם "קו ידע שמע" - קול תעסוקתי זמין עכשיו!. התוכנית מיועדת לקהל יעד שאינו נגיש לאינטרנט.

ב. פרויקט "עסקים בצמיחה כלכלית"

סיוע לעסקים הקטנים והבינוניים בהגדלת המכירות ובקידום הדיגיטציה, באמצעות קורסים ושעות ייעוץ בהתאמה לציבור החרדי. הפרויקט מופעל בשיתוף פעולה עם משרד הכלכלה על ידי מערך המעוף.

תעסוקה וכלכלה פיתוח מסלולים לתעסוקה ייעודית

3

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי פועלת לפיתוח מסלולים ייעודיים במקצועות נדרשים, במטרה להתמודד עם המחסור בעובדים בתחומים כגון כבאות, תחבורה ציבורית והייטק, ולהגדיל את השתלבות הציבור החרדי במגוון תחומי תעסוקה. המסלולים כוללים תמריצים כלכליים, התאמות תרבותיות בתוכניות ההכשרה, שיתופי פעולה עם משרדי הממשלה וגורמים מקצועיים, ויצירת מסגרות תומכות ללימודים ולעבודה. מטרתם אינה רק לשלב את הציבור החרדי בתעסוקת איכות, אלא גם לשפר את השירותים הניתנים לציבור ולתרום לכלכלה הישראלית.

תעסוקה וכאפה פיתוח מסלולים לתעסוקה ייעודית: מאכלים שמייצרים אפשרויות חדשות - אקפ'ילה ואלסק

מערך הכבאות: פיתוח מסלול מותאם לשילוב הציבור החרדי במערך הכבאות, תוך שימת דגש על ההתאמה התרבותית ועל הפריסה הארצית של ההכשרות.

תחום הנהיגה בתחבורה הציבורית: קידום תוכנית ייעודית לנהגים חרדים בתחבורה הציבורית, הכוללת תקציב של תשעה וחצי מיליון ש"ח, במטרה לשפר את השירות לציבור החרדי, להתמודד עם המחסור החמור בנהגים ולחזק את הביטחון התעסוקתי של העובדים.

ענפי ההייטק: שיתוף פעולה עם רשות החדשנות ליצירת מסלול ייחודי בעבור ג'וניורים חרדים בענפי ההייטק, עם תקציב של שלושה מיליון ש"ח, המספק מעטפת וסיוע לג'וניורים.

ההכשרות הטכנולוגיות לנשים חרדיות: תקצוב הכשרות בסמינרים החרדיים, שבהם משתתפות כתשעת אלפים בוגרות בשנה וכעשרים ושלושה אלף משתתפות בתוכניות הנוספות, באמצעות תקציב של עשרה מיליון ש"ח להכשרות המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית לנשים חרדיות, שנועדו לשלבן במקצועות הטכנולוגיים המתקדמים.

תמונת מצב: הכשרה טכנולוגית - מהיט נשים חרדיות במסלולי מהיט

מסלול לימודים	מספר סטודנטיות נשים (2021) חרדיות	אחוז סטודנטים חרדיות במסלול מסך הסטודנטיות החרדיות	מספר סטודנטיות במסגרת הסמינרים (2021)	אחוז סטודנטיות חרדיות במסגרת הסמינרים מסך הסטודנטיות החרדיות במסלול
מחשבים	2,236	60.7%	2,195	98%
אדריכלות	786	21.4%	509	65%
הנדסה רפואית	305	8.3%	-	0%
הנדסת עיצוב תקשורת	293	8.0%	293	100%
עיצוב מעשייתי	36	1.0%	-	0%
מעשייה וניהול	12	0.3%	-	0%
בניית הנדסה אזרחית	2	0.0%	-	0%
כימיה	1	0.0%	-	0%
אלקטרוניקה	1	0.0%	-	0%

מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

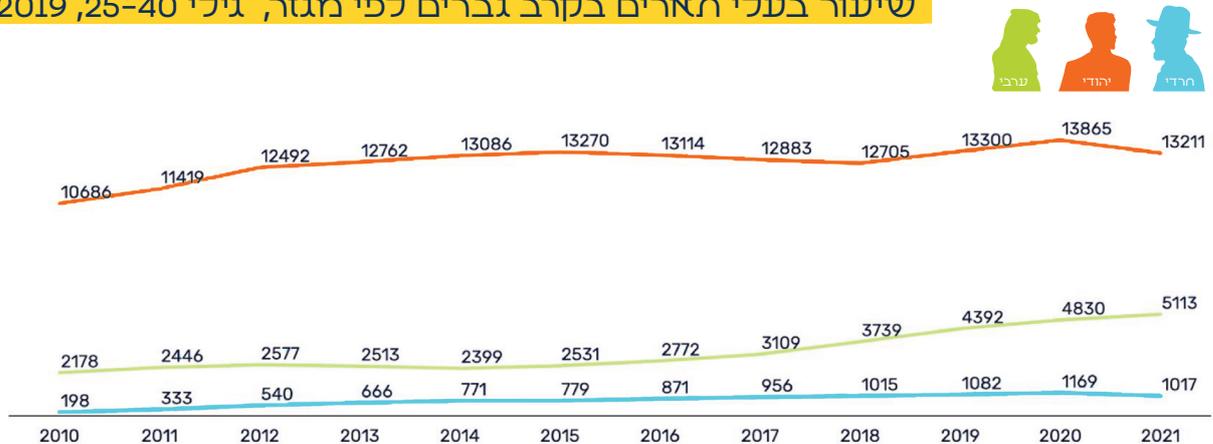
מערכות ההכשרה הסמינרים לבנות

מספר חלמידות סמינרים (השפ"ב) במסגרת ההכשרה	גוף מקבץ	קטגוריית הכשרה
18,894	משרד החינוך	הכשרה לחינוך והוראה
2,997	מהיט	הכשרה מקצועית טכנולוגית
2,267	חינוך טכנולוגי (משרד החינוך)	הכשרה מקצועית טכנולוגית
2,383	זרוע העבודה, אגף להכשרה מקצועית	הכשרה מקצועית
2,383	גופים שונים	הכשרה פרטית

עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

מספר הגברים החרדים הלומדים במהיט צמח בעשור האחרון פי 5 מכ-200
סטודנטים, לכ-1,000 כיום. שיעורם בקרב סך הסטודנטים הגברים במהיט עלה מ-2% ל-5%

תמונת מצב: אקדמאיים חרדים בישראל, שיעור האקדמאיים לפי מגדר שיעור בעלי תארים בקרב גברים לפי מגזר, גילי 25-40, 2000-2019

עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2022. עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה.

בריאות קידום אורח חיים בריא ומניעת תחלואה

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מפתחת ומקדמת תוכנית לקידום אורח חיים בריא במגזר החרדי בשיתוף מקצועי עם משרד הבריאות. התוכנית מתמקדת בשמונה תחומי ליבה: תזונה נכונה, עידוד פעילות גופנית, מניעת עישון, הגברת היענות לחיסוני השגרה, קידום בריאות השן, שיפור בטיחות הילדים, חיזוק החוסן הנפשי והגברת ההשתתפות בבדיקות סקר למניעת מחלות קשות.

התקציב הכולל לתוכנית עומד על 15.5 מיליון ש"ח. התוכנית מופעלת בתשעה עשר מרכזים קהילתיים המשרתים כ-650,000 תושבים. כמו כן, התוכנית פועלת בתחנות טיפת החלב ומציעה הדרכות לתזונה נכונה ולשמירה על בריאות השן, וכוללת גם הפעלת תחנת טיפת חלב ניידת בשכונות החרדיות.

תוכנית זו נדרשת עקב מאפייני הייחודיים של המגזר החרדי, שבה ארבעים ושבעה אחוזים מהאוכלוסייה הם מתחת לגיל חמש עשרה, לצד אתגרים בריאותיים כגון שיעור גבוה של תת-גובה וצריכת ממתקים, והיעדר שירותי בריאות מותאמים ומונגשים. התוכנית נועדה לשפר את המענה הבריאותי, לצמצם את התחלואה ולחזק את המודעות לאורח חיים בריא בקרב המשפחות והקהילות החרדיות.

התוכנית נמצאת בשלבי ביצוע ראשוניים, וכוללת צוות רב-מקצועי המונה מנהל תוכנית, מפתחת תוכן ורכזות שטח.

שיעור גבוה
של תת-גובה
בכיתות ז' ו-ח.
שיעור גבוה
של צריכת
ממתקים
ואנמיה. רק
שלוש עשרה
תזונאיות
פועלות
בתחנות
טיפת החלב
המשרתות
את כלל
האוכלוסייה
החרדית.

הפאפיניות אצל - בין הפסקות שוקיות בריאותיות מותאמת

6.5 מיליון ש"ח לתוכניות לקידום אורח חיים בריא.

9.7 מיליון ש"ח לתוכניות לקידום הבריאות.

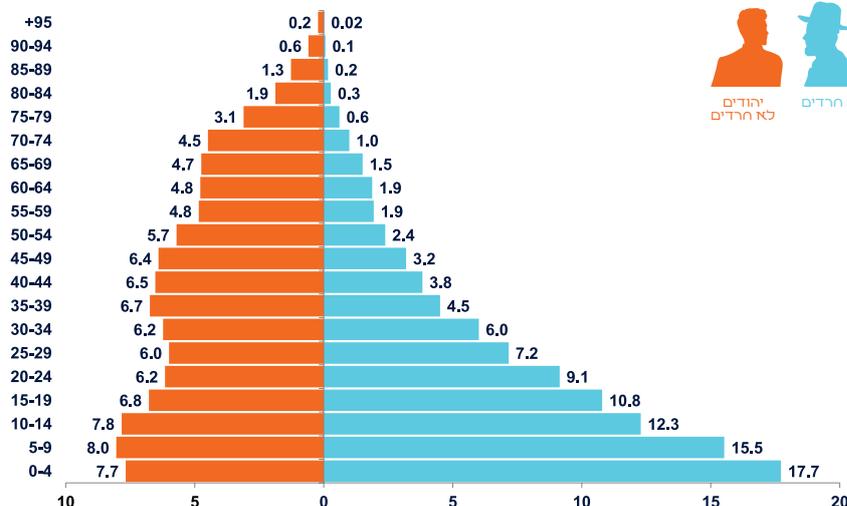
1.5 מיליון ש"ח לניידת טיפת החלב בשכונות החרדיות.

1.65 מיליון ש"ח לקידום התזונה הבריאה.

3 מיליון ש"ח לקידום בריאות השן.

1 מיליון ש"ח למערך ההסברה.

התפלגות גילים לפי מגזר, 2022

מקור: עיבודי המכון לאסטרטגיה ומדיניות חרדית, על סמך נתוני הלמ"ס משנת 2022 עבור הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה

בריאות מניעת תאונות ושיפור בטיחות הילדים

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מקדמת יוזמות למניעת תאונות ולשיפור בטיחות הילדים במגזר החרדי, תוך השקעה בתחומי החינוך והתשתיות. הוקצה חצי מיליון ש"ח להקמת מתחמי הזהירות בדרכים בשכונות החרדיות, ונערכות פעילויות קהילתיות להעלאת המודעות לבטיחות הילדים כחלק מתוכניות הבריאות הכוללות. הפעילויות מתבצעות בשיתוף פעולה עם הקהילות המקומיות, במטרה להטמיע דפוסי התנהגות בטוחים ולהעמיק את המודעות למשמעות הבטיחות בסביבה הביתית ובמרחב הציבורי. היוזמות חיוניות במיוחד בשל שיעור תאונות הילדים הגבוה במגזר החרדי, הנובע מן האוכלוסייה הצעירה ומצפיפות המגורים.

איך משנים הרגלים ומצילים חיים?

1. הקצאת חצי מיליון ש"ח להקמת מתחמי הזהירות בדרכים בשכונות החרדיות.
2. קידום פעילויות קהילתיות לשיפור המודעות לבטיחות הילדים, כחלק מתוכניות הבריאות הכוללות.

בריאות מחקר והסברה

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מקדמת יוזמות בתחום הבריאות, הכוללות ביצוע סקר INHIS ייעודי בעבור האוכלוסייה החרדית. סקר זה מקיף מגוון רחב של נושאי בריאות, ובהם תחלואה כרונית ומוגבלות, גורמי סיכון לתחלואה, בריאות נפשית, התנהגויות הקשורות לבריאות ושימוש בשירותי בריאות. עריכת הסקר נדרשה עקב היעדר הנתונים הייעודיים על המגזר החרדי עד כה, שכן סקרי INHIS נערכו רק בקרב האוכלוסייה הכללית. הבנת המאפיינים הייחודיים של המגזר החרדי היא תנאי חיוני לתכנון תוכניות הבריאות המותאמות והמדויקות, אשר יאפשרו השוואה בין הקבוצות השונות ומתן מענים אפקטיביים יותר. נוסף על כך, נבנית תוכנית הסברה אסטרטגית וממותגת, התומכת בתוכניות הבריאות להבטחת השמעה מרבית תוך השגת הסכמה ציבורית רחבה.

מהאיכס נבחרים בפרק אבריאות מותאמת

1. סקר INHIS ייעודי לציבור החרדי: הוקצה תקצוב של למעלה ממאה אלף ש"ח לביצוע הסקר, בהשתתפות מאה נבדקים. בשלב זה נמצא הסקר בתהליך עיבוד להצגת התוצאות שישמשו בסיס לתכנון תוכניות הבריאות המותאמות.
2. תוכנית הסברה אסטרטגית: פיתוח תוכנית הסברה ארצית ומקומית שתלווה את תוכניות הבריאות להגברת המודעות וההיענות הציבורית.
3. ליווי מקצועי ומחקר מלווה: תהליך כתיבת התוכניות ופיתוחן מלווה במחקר עדכני ודינמי לתמיכה בביצוע הפעילויות באופן יעיל.

סקר INHIS
(סקר בריאות
לאומי
בישראל)
ייעודי בעבור
האוכלוסייה
החרדית,
בעלות של
למעלה ממאה
אלף ש"ח

הסיכון לתמותה
בקרב ילדים
בגילים 0-4
ו-15-17 גבוה פי
שניים בהשוואה
לילדים יהודים
לא-חרדים*

*מקור: בטרם, דוח תמותת ילדים
מהיפגעות בלתי מכוונת בשנת 2024.
להוריד נקודה בסוף משפט

רווחה טיפול בנוער ובצעירים בסיכון

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי הובילה מהלך בין-משרדי לטיפול בנוער ובצעירים בסיכון בציבור החרדי, תוך יצירת שותפויות עם משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות, העמותות והפעילים בקהילה. המהלך כלל מפגשים בין-משרדיים ליצירת הגדרות מקצועיות אחידות, מיפוי התוכניות הקיימות והתקציבים, ושיתוף פעולה עם המכון החרדי למחקרי מדיניות לביצוע מחקר מעמיק. התהליך הוביל לכתיבת מסמך מדיניות הכולל המלצות לדרכי פעולה מותאמות, תוך הקמת קבוצת עבודה ממשלתית ושיתוף פעילים רלוונטיים לצורך התנעת יישום התוכנית. פעולות אלו נדרשו עקב אירועים חמורים שהציפו את הצורך בטיפול מערכתי כולל. המהלך שהרשות הובילה נועד לספק מענה מערכתי, המבוסס על הבנה מעמיקה והגדרת מוקדי התערבות מותאמים לציבור החרדי.

שותפות, יצא ומדיניות מותאמת ליצירת שינוי עמוק

שיתוף פעולה בין-משרדי: השתתפות של משרד החינוך, משרד הרווחה, המשרד לשוויון חברתי, משרד ראש הממשלה והמשרד לביטחון הפנים במפגשים לתיאום ולהגדרת המטרות.

מחקר: שיתוף פעולה עם המכון החרדי למחקרי מדיניות למיפוי ולהגדרת מוקדי ההתערבות.

תוצרים ומבנים מערכתיים: כתיבת מסמך מדיניות הכולל המלצות מותאמות.

רווחה מיצוי זכויות ונגישות במוסדות החינוך בקהילה החרדית

בציבור החרדי
קיימת מודעות
חלקית לנושא
הנגישות והזכויות

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי יזמה מחקר השוואתי, בשיתוף עם חברת לוטם, לבחינת מיצוי הזכויות בקרב הקהילה החרדית ולבחינת מצב הנגישות למוסדות החינוך בעבור ילדים עם מוגבלות. המחקר כלל בחינה של רמת הנגישות במוסדות החינוך החרדיים בהשוואה למגזרים אחרים, וניתוח פערים במודעות ובמיצוי הזכויות, במיוחד בעבור אנשים עם מחלות כרוניות ומוגבלות. תוצאות המחקר יישמשו בסיס לפיתוח קמפיין ייעודי להעלאת המודעות לזכויות בקרב הציבור החרדי, ולהגשת המלצות לשיפור הנגישות וההתאמות במוסדות החינוך, בהתאם לצרכים הייחודיים של ילדים עם מוגבלות. מהלכים אלו נדרשים לאור ממצאים המעידים על מודעות חלקית לנושא הנגישות והזכויות בציבור החרדי, מה שמוביל לפערים משמעותיים בהשוואה למגזרים אחרים.

צעדים לקידום שוויון ונגישות גם בארחה החרדי

מחקר השוואתי: בחינת מיצוי הזכויות והנגשת המשפט בקרב הציבור החרדי בהובלת חברת לוטם ובליווי מקצועי של משרד המשפטים.

פיתוח קמפיין מודעות: קמפיין ייעודי להעלאת המודעות לזכויות ולנגישות, תוך התאמת המסרים לאופי הציבור החרדי.

הגשת המלצות לתיקון פערי הנגישות: תכנון המלצות לשיפור הנגישות במוסדות החינוך, הכולל התאמות פיזיות ותהליכי הנגשה מערכתיים.

במענה לפערים בתקצוב, הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי מקדמת תוכנית להנגשת הזכאות של גופי התרבות החרדיים לתמיכות הממשלתיות. במסגרת התוכנית בוצע מיפוי של כ-20 גופי תרבות חרדיים פוטנציאליים, וגויסו 15 מתוכם להשתתפות בתוכנית האצה שנתית. התוכנית כוללת יחידות למידה, השמעה וליווי, המתמקדות בחשיפה למודל התמיכות הממשלתיות, בהדרכה הארגונית והתפעולית, בתמיכה המעשית בהגשת הבקשות ובסימולציות לקראת הוועדות המקצועיות. התוכנית שואפת להגדיל את מספר גופי התרבות הנתמכים, להבטיח נגישות גבוהה יותר לתקציבים ולצמצם את הפערים בין המגזרים השונים.

מהלך ייחודי לקידום התרבות החרדית

גויסו 15 גופי תרבות חרדיים לתוכנית האצה שנתית הכוללת:

יחידת למידה: הדרכה על מבני העבודה והתהליכים הארגוניים בגופי התרבות, לצד חשיפה למודל התמיכות הממשלתיות.

יחידת השמעה: סדנאות לזיהוי הפערים התפעוליים ולשיפור התהליכים הארגוניים באמצעות ייעוץ מותאם.

יחידת ליווי: תמיכה מעשית בהגשת הבקשות, הכנה לביקורות הממשלתיות וסימולציות לדיונים המקצועיים.

בשנת 2022 הקצה
משרד התרבות
כחות מחצי אחוז
מסך תקציבי
התרבות לתקנה
הייעודית לתמיכה
בתרבות החרדית.
בעשור האחרון
הצטרפו רק שני
גופים חדשים
למעגל הנתמכים,
זאת בעוד
הציבור החרדי
מהווה 13.3%
מן האוכלוסייה
הכללית ו-17.4%
מן האוכלוסייה
היהודית

מסכמים דרך - וממשיכים לבנות עתיד

הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי פועלת בשנים האחרונות מתוך חזון ברור של צמצום פערים, חיזוק הקשרים בין הממשלה לציבור החרדי ושיפור השירותים הציבוריים בעבורו. באמצעות יוזמות מגוונות, שיתופי פעולה עם גורמים ממשלתיים וחברתיים ופיתוח תשתיות ידע ומחקר, הרשות ממלאת תפקיד משמעותי בגיבוש המדיניות המותאמת והמתקדמת.

העשייה המתוארת בדוח זה משקפת את היקף הפעילות הרחב של הרשות: ליווי תהליכי המדיניות הממשלתיים, התאמת השירותים הממשלתיים לציבור החרדי, קידום שיתוף הציבור, חיזוק ההסברה והנגשת המידע, יצירת מסלולים חדשים לשילוב בתעסוקה, חיזוק הבריאות והרווחה ופיתוח תוכניות אסטרטגיות ברמה המקומית והלאומית. כל אלו מהווים נדבך חשוב ביצירת השינוי המשמעותי ומשפרים את איכות החיים של הציבור החרדי בישראל.

עם הפנים קדימה, הרשות ממשיכה לפתח מיזמים חדשים שיחזקו את השותפות בין הציבור החרדי לבין הממשלה, יעמיקו את האמון ההדדי וייצרו כלים מתקדמים להנגשת השירותים. המטרה המרכזית אינה רק לתת מענה לאתגרים הקיימים, אלא ליזום ולפתח פתרונות ארוכי טווח שיאפשרו שגשוג וצמיחה לכלל המגזר החרדי, תוך שמירה על מאפייניה הייחודיים.

הרשות רואה בעשייה זו מחויבות מתמשכת ושואפת להמשיך להיות קשובים לציבור ולהוביל מהלכים פורצי דרך שייתנו מענה הולם לצרכיה המשתנים של המגזר החרדי. אנו מאמינים כי באמצעות הקשבה, עבודה משותפת, חדשנות וחשיבה מערכתית נוכל להגיע להישגים משמעותיים נוספים ולהבטיח עתיד טוב יותר לכלל הציבור החרדי ולחברה הישראלית כולה.

התקשורת החרדית

כך. הבדל משמעותי יותר נמצא במידת ההתעדכנות באמצעות הרשתות החברתיות: בעוד 53% מהגברים דיווחו שהם מתעדכנים ברשתות החברתיות, רק 40% מהנשים ציינו זאת.

קיימים גם הבדלים בין הזרמים בדפוסי צריכת התקשורת: בעוד 60% מהליטאים דיווחו שהם מתעדכנים באופן שוטף באמצעות עיתונים, רק 54% מהחסידים ו-48% מהספרדים דיווחו כך. בדומה להבדלים המגדריים, גם ברמת הזרם יש הבדלים במידת ההתעדכנות השוטפת באמצעות הרשתות החברתיות: 57% מהספרדים דיווחו שהם מתעדכנים ברשתות החברתיות, אך רק 46% מהחסידים ו-38% מהליטאים השיבו כך. הבדל משמעותי בין הזרמים הוא במידת

/ לא משויך. טעות הדגימה בסקר היא $\pm 3.59\%$ בהסתברות של 95%. **חשוב לציין שהיות שמדובר בסקר מקוון, ניתן להניח שחלק מהאוכלוסייה המוגדרת על ידי לי כהנר (2020) כאוכלוסייה אולטרה שמרנית שאינה עושה שימוש באינטרנט אינה מיוצגת בו.**⁴³

8.2 דפוסי צריכת תקשורת כלליים

העיתונות המודפסת משמשת כלי תקשורת מרכזי שזרכו מתעדכנת המגזר החרדי באופן שוטף. אולם, כפי שניתן לראות בגרף, נראה שאתרי התקשורת והרשתות החברתיות מפגרים אחריה רק באחוזים מעטים. מגמה זו מלמדת על התגוונות דפוס מפת התקשורת במגזר החרדי ותוכנה, ועל השימוש ההולך וגובר באינטרנט לא רק ככלי לצורכי עבודה, אלא גם כאמצעי לצריכת חדשות ופנאי.

בחינתה של השאלה "באילו כלי תקשורת אתם מתעדכנים באופן שוטף?" במבט מגדרי מראה כי ייתכן שקיימים מעט הבדלים מגדריים בדפוסי ההתעדכנות השוטפת. על פי הסקר, גברים ונשים מתעדכנים במידה דומה באמצעות עיתונים, אתרי תקשורת ורדיו. לעומת זאת, קיימים הבדלים במידת ההתעדכנות השוטפת באמצעות קווי נייעס: בעוד 22% מהגברים דיווחו שהם מתעדכנים באמצעותם, רק 15% מהנשים דיווחו

אחד הביטויים לאופייה הייחודי והמתבדל של המגזר החרדי הוא דפוסי צריכת התקשורת שלה, שגם שומרים על אופייה זה. מנגד, דפוסי צריכת התקשורת מלמדים גם על הזיקות הגדולות בין המגזר החרדי לחברה הכללית בישראל. מפת התקשורת מציגה גם מגמות של שימור מרכז חברתי לצד ביטוי לקיומם של מגוון פנימי ושונות.⁴²

פרק זה מתמקד במצב התקשורת החרדית כיום, וסוקר את כלל התחומים המרכיבים את מפת התקשורת החרדית: עיתונות מודפסת (יומית ושבוועית), תחנות רדיו, אתרי תקשורת, רשתות חברתיות וקווי מידע קוליים (קווי נייעס). החלק הראשון של הפרק מציג ניתוח כללי של דפוסי צריכת התקשורת, והחלקים הבאים עוסקים כל אחד בתחום תקשורת אחר.

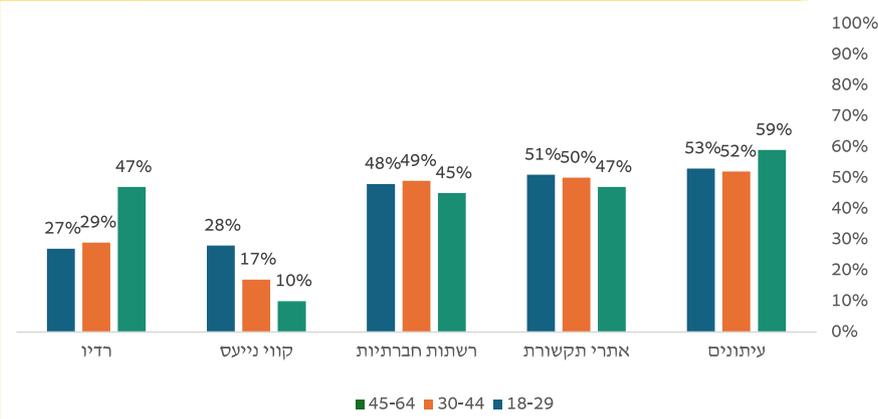
8.1 מתודולוגיה

הנתונים המוצגים בפרק מבוססים על סקר מקוון שנערך בחודש אפריל 2023 בידי חברת דיירקט פולס עבור הרשות לפיתוח לכלי חברתי של המגזר החרדי. הסקר כלל 747 משיבים, מתוכם 470 גברים ו-277 נשים. ממוצע גיל המשיבים היה 35.35%. 35% מהמשיבים השתייכו לזרם הליטאי, 27% לזרם הספרדי, 26% לזרם החסידי ו-12% הגדירו עצמם כבעלי תשובה או אחר

42 עוד על הקשר בין שונות קהילתית לתקשורת, ראו בפרק הקהילות.

43 כהנר, ל' (2020). המגזר החרדי על הציר שבין שמרנות למודרניות. המכון הישראלי לדמוקרטיה.

באילו כלי תקשורת אתם מתעדכנים באופן שוטף?

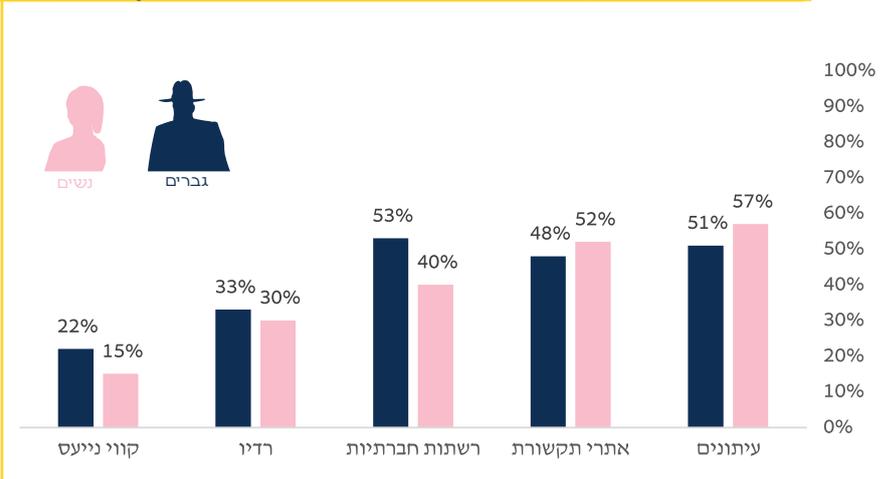
במידת התעדכנות באמצעות הרדיו בין קבוצת הגיל המבוגרת (45-64) (47%) לעומת קבוצות הגיל הצעירות יותר (כ-28%). לעומת זאת, מגמה הפוכה נמצאה במידת ההתעדכנות בקווי הנייעס: 28% בקרב הקבוצה הצעירה (18-29) לעומת 10% בקרב הקבוצה המבוגרת. ייתכן שהבדלים אלה מורים על כך שקווי הנייעס מהווים תחליף להאזנה לרדיו בקרב הקבוצות הצעירות יותר. ממצא מפתיע הוא העובדה שלא נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל במידת ההתעדכנות באמצעות אתרי התקשורת והרשתות החברתיות.

באשר לתכנים הנצרכים באמצעות כלי התקשורת, ניתן לראות שאקטואליה וחדשות נמצאות במקום הראשון ובפער משמעותי של לפחות 40 נקודות האחוז ביחס לתכנים אחרים. ממצא זה תואם את הידוע לנו על מאפייני צריכת התקשורת במגזר החרדי ממחקרים אחרים.

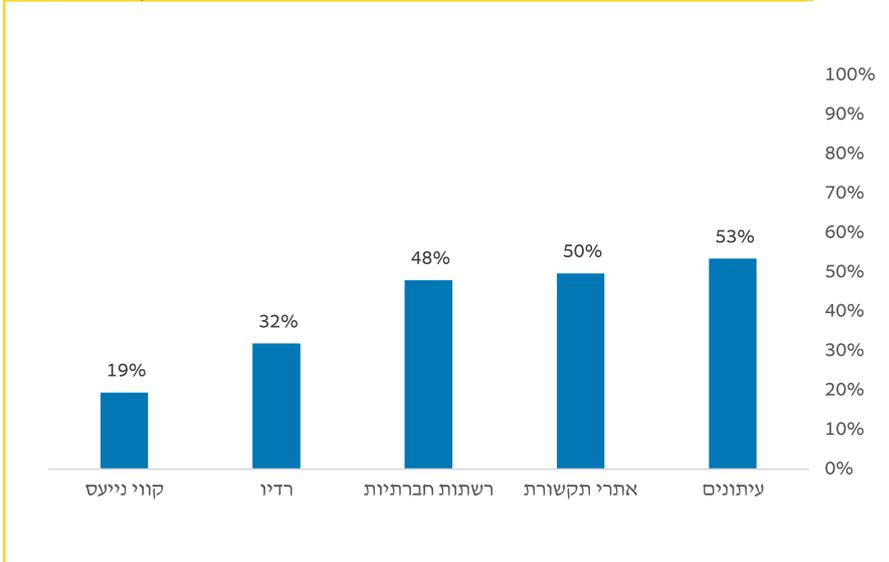
לצד צריכת מידע דרך אמצעי התקשורת החרדיים, אחוז לא מבוטל מקרב משיבי הסקר דיווחו כי הם צורכים מידע גם באמצעות כלי תקשורת לא חרדיים: כ-30% ציינו אתרי תקשורת ורדיו לא חרדיים, וכ-20% ציינו עיתונות מודפסת וערוצי טלוויזיה (אחוז המשיבים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד"). בהקשר זה חשוב לציין שצריכת תוכן באמצעות ערוצי טלוויזיה נעשית ככל הנראה על גבי רשת האינטרנט ולא באמצעות תשתיות כבלים, שאינן נפוצות במרחב החרדי.

ההתעדכנות באמצעות הרדיו: בעוד 48% מהספרדים דיווחו שהם מתעדכנים באמצעות כלי זה, רק 29% מהליטאים ו-22% מחסידים דיווחו כך. מנקודת מבט גילית, עולה תמונה מעניינת. נראה שקיים הבדל משמעותי

באילו כלי תקשורת אתם מתעדכנים באופן שוטף?

באילו כלי תקשורת אתם מתעדכנים באופן שוטף?

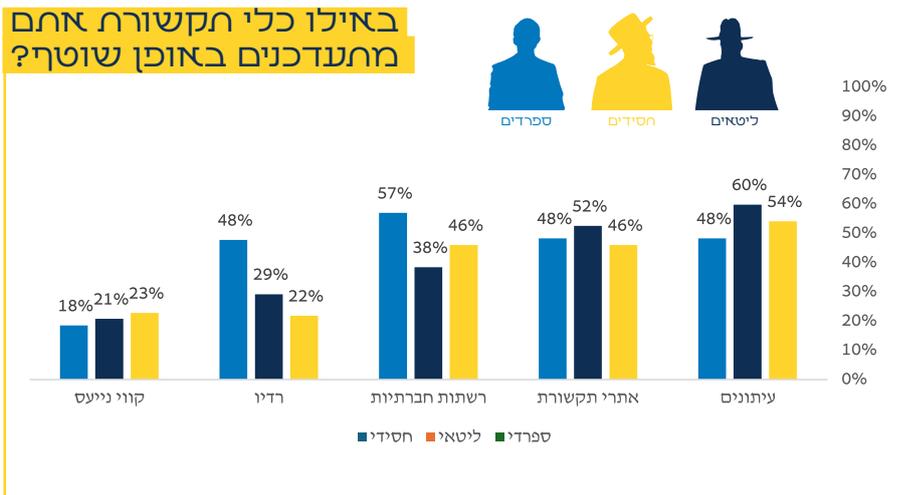

שבועית. העיתונות המודפסת עדיין משמשת אמצעי תקשורת מרכזי במגזר החרדי, וכיום ישנם חמישה עיתונים יומיים המזוהים כל אחד עם זרם מפלגתי שונה, ועוד כמה שבועונים (ראו טבלה).

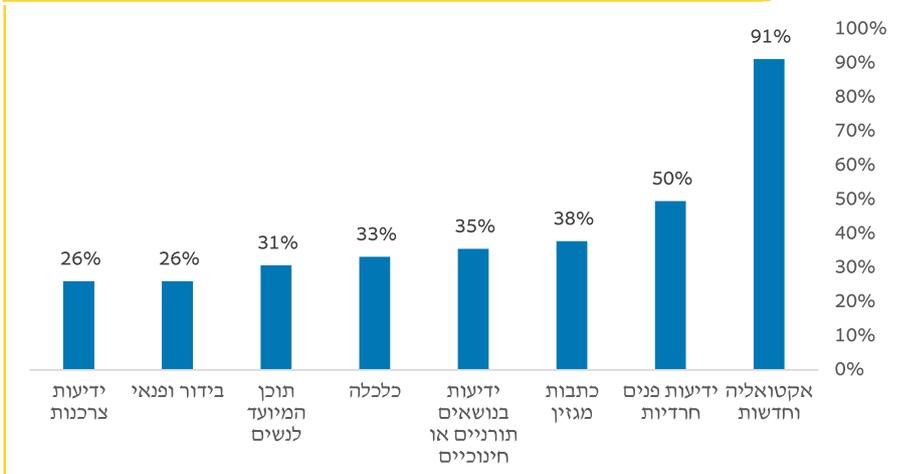
העיתון הוותיק ביותר, "המודיע", הוקם כבר בשנות ה-50 כביטאון המפלגתי של אגודת ישראל וכחלופה לעיתונות החילונית. בתחילה היה המודיע העיתון הבלתי מעורער של המגזר החרדי והוא נשלט ברובו בידי חסידות גור. אולם עם גידולה של המגזר החרדי והתגברות מתחים פנים קהילתיים, הוקם בשנות ה-80 העיתון "יתד נאמן" כחלק מההפרדות הפוליטית של הזרם הליטאי ממפלגת "אגודת ישראל" והקמתה של "דגל התורה". גם מפלגת ש"ס שהוקמה באותן שנים ייסדה עיתון מפלגתי, "יום ליום", אשר לאחר גלגולים שונים מופץ כיום בשם "הדרך".

כמו כן, בעקבות העברת השליטה על עיתון המודיע לחסידות גור, הקים הרב מאיר פרוש ב-2009 את עיתון "המבשר" שמטרתו ליצג את החסידות הקטנות יותר. לאחר פטירתו של הרב אלישיב בשנת 2012 והפרדותו של הפלג הירושלמי בהנהגת הרב שמואל אוירבך, הוקם עיתון מתחרה ליתד נאמן, "הפלס", שמשמש כעיתון הרשמי של פלג ליטאי זה.

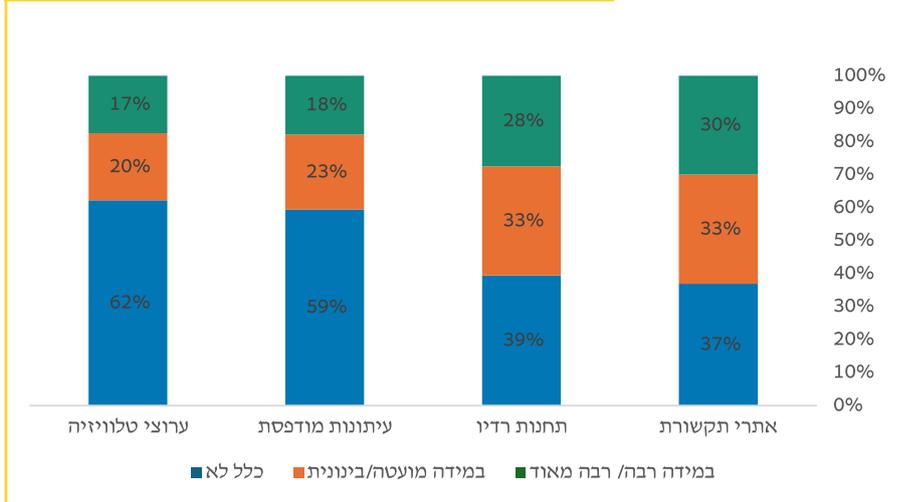
באילו כלי תקשורת אתם מתעדכנים באופן שוטף?

אילו תכנים אתם צורכים כאמצעי כלי תקשורת?

באיזו מידה אתם צורכים מידע מגופי התקשורת הפונים לאוכלוסייה הכללית בישראל?

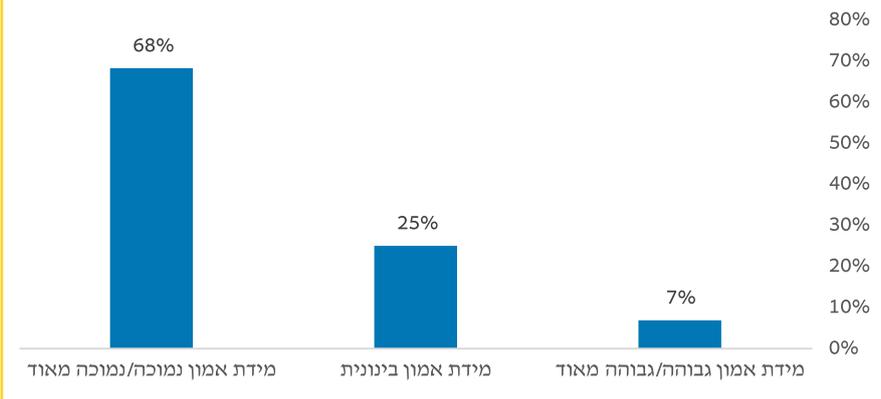

8.3 עיתונות מודפסת

פרק זה עוסק בעיתונות המודפסת במגזר החרדי ומחולק לשני תתי פרקים: עיתונות יומית ועיתונות

עם זאת, כאשר בוחנים את מידת האמון באמצעי התקשורת הלא חרדיים, מרבית משתתפי הסקר (68%) השיבו כי מידת האמון שלהם בגופי תקשורת אלה נמוכה, ורק 7% השיבו כי יש להם מידת אמון גבוהה בהם.

מהי מידת האמון שאתם רוכשים לגופי תקשורת שאינם חרדים?

נוסף על כך, הפרמטרים שעל פיהם משוקללים אחוזי החשיפה אינם מפורסמים, כך שישנו קושי להשוותם לממצאי הסקר. הנתונים המוצגים בפרק זה שונים מנתוני חשיפה ועוסקים בתדירות קריאה בהתייחס לששת החודשים שקדמו לביצוע הסקר.

גם הם מפוקחים בידי ועדות רוחניות המאשרות את תוכניהם. על פי רוב נמנעים גם עיתונים אלה מעיסוק בסוגיות פנים חרדיות העלולות להביך את הקהילה⁴⁵.

לוח 1: העיתונים החרדיים העיקריים

החל משנת 2018 הפסיקה חברת קאנטר מדיה לפרסם את נתוני סקר TGI המציג שיעורי חשיפה לתקשורת במגזר החרדי, בעקבות מחסור במקורות מימון. לפיכך קיים חוסר בנתוני בסיס שיהוו מקור השוואה למגמות החשיפה לעיתונות החרדית.

8.4 עיתונות יומית

מניתוח הסקר עולה כי בהתייחס לששת החודשים שקדמו לביצוע, העיתון יתד נאמן היה בעל מספר

לצד עיתונים מפלגתיים אלה, המופצים גם במהדורה יומית וגם במהדורת סוף שבוע, ישנם כמה שבועונים קהילתיים שמשמשים כביטאונים הרשמיים של קבוצות חרדיות שונות. דוגמה לכך היא שבועון "המחנה החרדי" שהוקם שהוקם בשנת 1980 עם הפרדותה של חסידות בעלזא מהעדה החרדית ומשמש כביטאונה הרשמי של החסידות. דוגמה אחרת היא שבועון "כפר חב"ד" שיצא לאור לראשונה ב-1980 כמקומו, והפך בהמשך לשבועון הרשמי של חסידות חב"ד בישראל.⁴⁴

נוסף על העיתונים המפלגתיים והקהילתיים המופצים במהדורה יומית ובמהדורה מורחבת בסופי השבוע, קיימים שני עיתוני סוף שבוע לא מפלגתיים הנפוצים במידה דומה בקרב כלל הזרמים המרכזיים את המגזר החרדי. הראשון הוא עיתון "משפחה" שהוקם ב-1987. עיתון זה חולל שינוי בנוף התקשורת החרדי בכך שנוסף על מידע חדשותי כלל תכנים מעולם עיתונות הפנאי, באופן שהותאם למגזר חרדי. כעשור לאחר הקמתו של משפחה נוסד גם שבועון "בקהילה" שאימץ מאפיינים דומים. שני העיתונים נהנים מחופש פוליטי רחב יותר, ולעיתים נשמעת בהם ביקורת ביחס למפלגות החרדיות, אך

שם העיתון	ההשתייכות הקהילתית והמפלגתית	שנת הייסוד	סוג העיתון
יתד נאמן	ליטאים - דגל התורה	1985	יומון, חינמון המופץ ביום שלישי ומהדורת סוף שבוע
המודיע	חסידים (גור) - אגודת ישראל	1950	יומון ומהדורת סוף שבוע
הדרך	ספרדים - ש"ס	2017	יומון ומהדורת סוף שבוע
המבשר	חסידים (חסידות) - שאינן הגדולות) - שלומי אמוני ישראל - אגודת ישראל	2009	יומון ומהדורת סוף שבוע
הפלט	הפלג הירושלמי	2012	יומון ומהדורת סוף שבוע
משפחה	כל הזרמים המפלגתיים	1987	שבועון
בקהילה	כל הזרמים המפלגתיים	1997	שבועון
המחנה החרדי	חסידות בעלזא	1980	שבועון
כפר חב"ד	חסידות חב"ד	1980	שבועון

44 פרידמן, א (2019). "מכבסות מילים" ו"לשון נקייה": מנגנוני פיקוח והבנית מציאות בתקשורת החרדית: מאפיינים ודפוסי פעולה. עבודה לשם קבלת תואר מוסמך. אוניברסיטת בר אילן.

הקוראים הגבוה ביותר, ולאחריו עיתון המודיע.

לגבי מרבית העיתונים היומיים נראה שאין הבדלים בדפוסי הקריאה בין נשים לגברים. לעומת זאת, בחינה של הזרמים במגזר החרדי מראה שכל אחד מהעיתונים משתייך לזרם אחר שבו שיעור הקריאה בעיתון גבוה ביחס לזרמים האחרים.

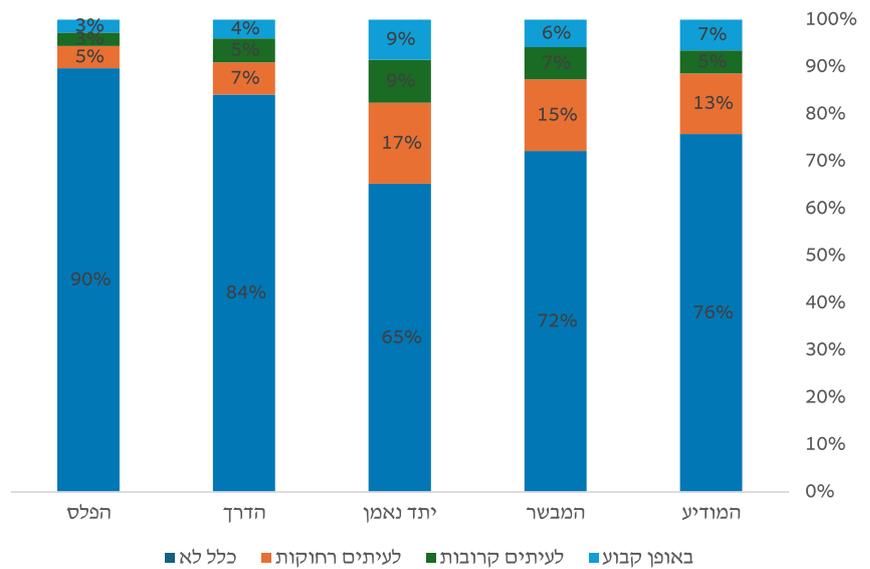
ברמה הגילית, נראה כי שיעור המשיבים אשר קוראים כל אחד מהעיתונים מתפלג בצורה דומה בכלל העיתונים היומיים ולא קיימים הבדלים משמעותיים בדפוסי קריאת העיתונים בין הגילים השונים.

8.5 עיחנות שבועית

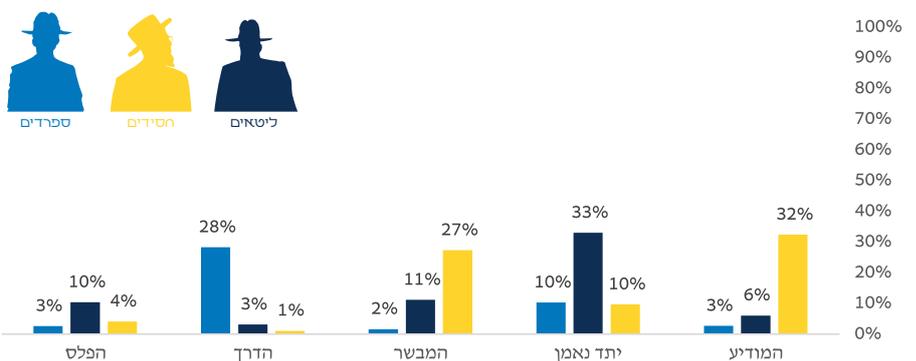
כל העיתונים היומיים מפיצים גם מהדורות סוף שבוע, ולצידם יש גם שבועונים שאינם שייכים לזרם מסוים ("משפחה", "בקהילה") ושבועון המשתייך לחסידות חב"ד - "כפר חב"ד" (שבועון "המחנה החרדי" לא הופיע בשאלון הסקר). מהנתונים נראה כי בששת החודשים שקדמו לסקר, שבועון "משפחה" היה בעל שיעור הקוראים הגבוה ביותר, ואחריו מהדורת סוף השבוע של עיתון "יתד נאמן" ושבועון "בקהילה".

מנקודת מבט מגדרית, נראה שתדירות הקריאה במרבית עיתוני סוף השבוע דומה בקרב גברים ונשים,

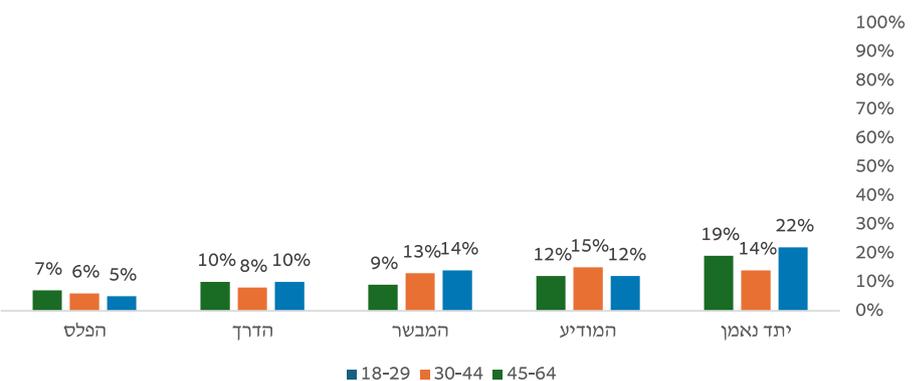
בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם נוהגים לקרוא כל אחד מהעיתונים היומיים הבאים?

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם נוהגים לקרוא כל אחד מהעיתונים היומיים הבאים? אחוז המשיבים באופן קבוע או לעיתים קרובות

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם נוהגים לקרוא כל אחד מהעיתונים היומיים הבאים? אחוז המשיבים באופן קבוע או לעיתים קרובות

"קול חי" שהוקמה בשנת 1996 ותחנת רדיו "קול ברמה" שהוקמה בשנת 2009. שתי התחנות מפעילות כיום גם אתר אינטרנט. כל אחת מהתחנות מפעילה תחנה ייעודית להשמעת מוזיקה: "קול חי מיוזיק" מבית קול חי, ו"קול פלי" מבית קול ברמה. בכל אחת מהתחנות יש מהדורת חדשות, תוכניות אקטואליה, מוזיקה, בידור ותוכן, ועיסוק בנושאים תורניים.

שתי התחנות מקפידות על כללי ההלכה, אינן פועלות בשבת או משמיעות שירת נשים, ונמנעות מהשמעת מוזיקה בימים שבהם הדבר אסור על פי ההלכה: ימי ספירת העומר ושלושת השבועות. תחנת "קול ברמה" נתפסת כבעלת קו שמרני מעט יותר מתחנת "קול חי" ומזוהה יותר עם הזרם הספרדי. בראשית דרכה הקפידה התחנה שרק גברים ישדרו ויעלו לראיונות, ושינתה זאת בעקבות תלונה שהוגשה לרשות השנייה, לשר התקשורת ולמבקר המדינה ⁴¹ (Cohen, 2019).

על פי הסקר, בששת החודשים שקדמו לו, תחנת קול חי הייתה התחנה עם אחוזי ההאזנה הגבוהים ביותר במגזר החרדי. כפי שניתן לראות מהגרף, 34% מהנסקרים דיווחו שהם מאזינים לתחנה באופן קבוע או לעיתים קרובות, ו-41% דיווחו שהם מאזינים לערוץ המוזיקה של התחנה, קול חי מיוזיק. לעומת זאת, אחוז ההאזנה לתחנת קול ברמה עומד על 22%, ואחוז ההאזנה לערוץ המוזיקה של התחנה, קול פלי, עומד על 26%. לצד תחנות אלה המיועדות למגזר החרדי, ניתן לראות בגרף את אחוזי ההאזנה באופן קבוע או לעיתים קרובות לתחנות הפונות לציבור הדתי והמסורתי: גלי ישראל עם 19% וכאן מורשת עם 12%.

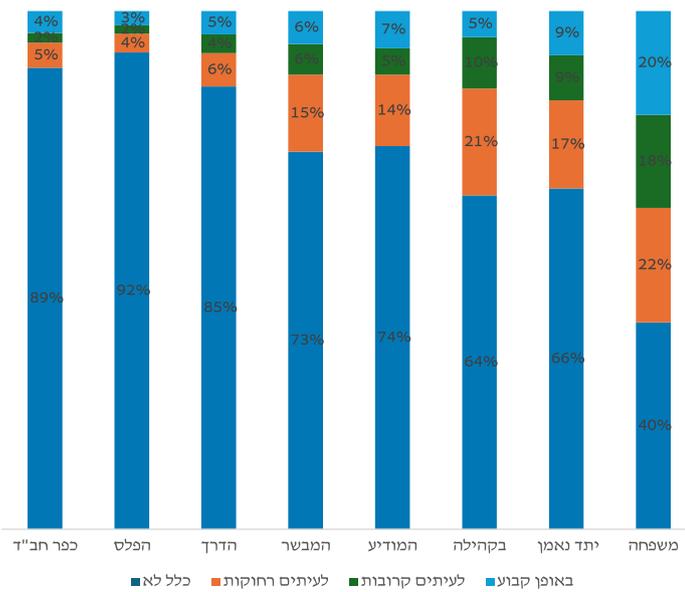
בהיבט המגדרי, לא נראה שקיימים הבדלים משמעותיים. לעומת זאת, מנקודת מבט קהילתית נראה שיש הבדל בין דפוסי ההאזנה לתחנות הכלליות הייעודיות למגזר החרדי לבין דפוסי ההאזנה לתחנות המוזיקה הייעודיות למגזר.

וכן ברמה הגילית. ברמה הקהילתית, נראה שקהל הקוראים של משפחה ובקהילה מגוון, ואילו הקריאה במהדורות סוף השבוע של העיתונים היומיים (או המפלגתיים), בדומה לקריאה ביומונים, מתחלקת בהתאם לשיוך המפלגתי של אותו עיתון.

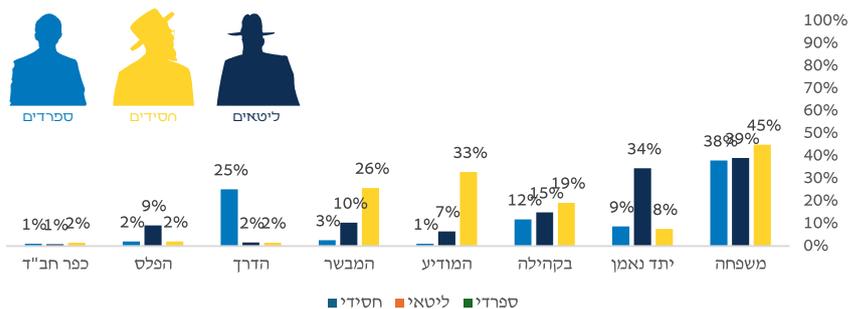
8.6 תחנות רדיו

תחנות הרדיו הפונות למגזר החרדי עשו כברת דרך מאז החלו את דרכן כתחנות פיראטיות בשנות ה-80. כיום, ישנן שתי תחנות רדיו שקהל היעד שלהן הוא המגזר החרדי: תחנת רדיו

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם נוהגים לקרוא כל אחד מהעיתונים השבועיים הבאים?

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם נוהגים לקרוא כל אחד מהעיתונים השבועיים הבאים לעיתים קרובות או באופן קבוע?

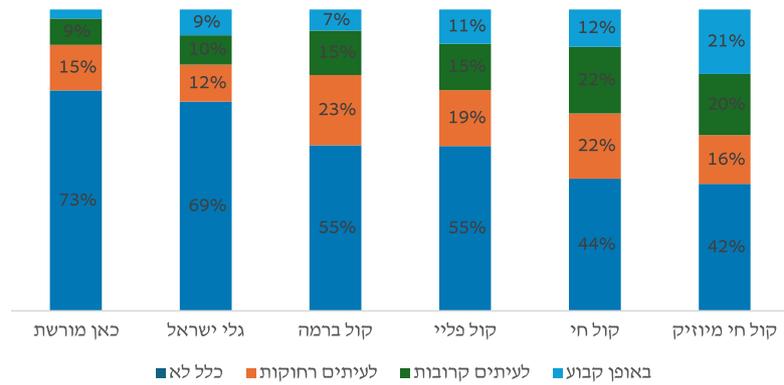

Cohen, Y. (2019). Israeli Haredi media and the 'female factor': The case of the Kol Barama radio station. Israel Affairs, 25(2).

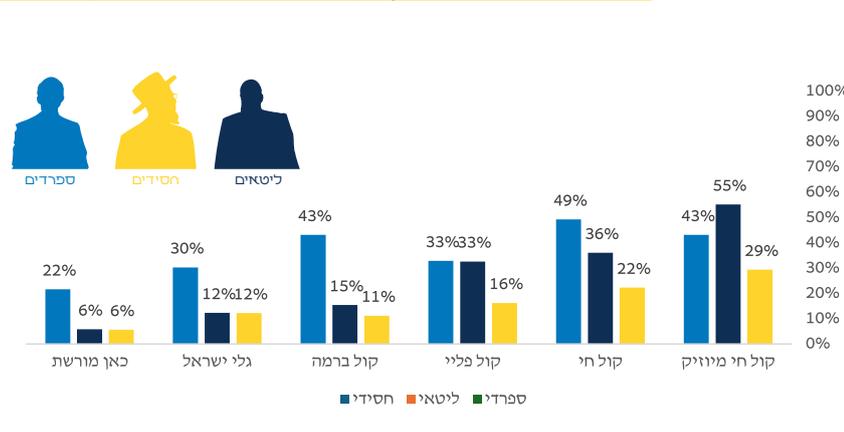
לאתר עצמאי, ו"כיכר השבת" שהוקם בשנת 2009. בשונה מהעיתונות המודפסת, אתרים אלה מפקחים פחות, ומדווחים גם על נושאים שאינם מסוקרים בה. לצד האתרים אלו, המוכרים גם לציבור הכללי, פועלים עוד כמה אתרים שמרניים הנגישים גם במכשירים חכמים כשרים שמופעל בהם סינון תוכן. תוכן אתרים אלה מפקח בידי ועדת רבנים בדומה לעיתונות המודפסת⁴⁷. הגדול שבהם הוא אתר "חדשות JDN" הנפוץ יותר בקרב הזרם החסידי.

על פי ממצאי הסקר, שלושת אתרי

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם מאזינים לכל אחת מתחנות הרדיו הבאות?

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם מאזינים לכל אחת מתחנות הרדיו הבאות? המשיבים באופן קבוע או לעיתים קרובות

החדשות המובילים הם חדשות "כיכר השבת", "בחדרי חרדים" ו"חדשות JDN". הנתונים על אודות אתר JDN מפתיעים, אך על פי מומחי תקשורת במגזר החרדי שהתייעצנו עימם, נראה

43% מהמשיבים דיווחו שהם מאזינים לעיתים קרובות או באופן קבוע לתחנת קול חי ו-31% דיווחו על האזנה לתחנת קול ברמה, רק 31% ו-18% בהתאמה דיווחו כך בקרב קבוצת הגיל הצעירה (18-29). לעומת זאת, בחינת אחוזי ההאזנה לתחנות המוזיקה מגלה שאחוז ההאזנה הגבוה ביותר הוא בקרב קבוצת הגיל הצעירה: 44% מאזינים לתחנת קול חי מיוזיק ו-29% לתחנת קול פלי לעומת 39% ו-22% בקרב קבוצת הגיל המבוגרת, בהתאמה.

8.7 אחרי תקשורת

שני אתרי התוכן והחדשות הוותיקים במגזר החרדי הם "בחדרי חרדים" שהתחיל את דרכו כפורום באתר "הייד פארק" ובשנת 2005 הפך

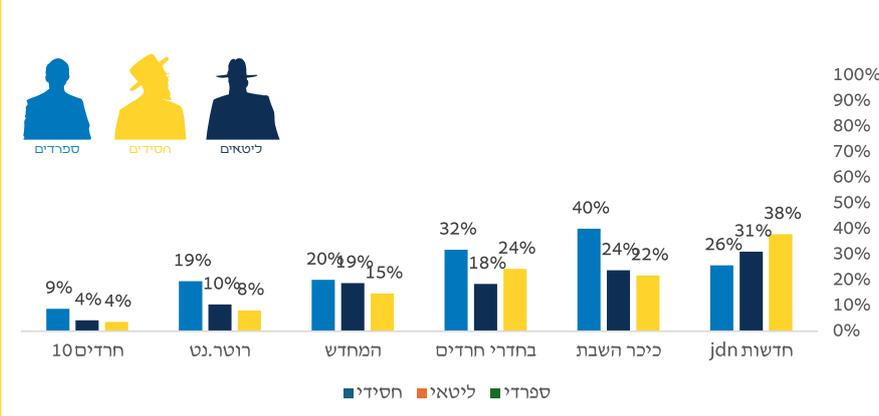
בהתייחס לשתי התחנות הכלליות, ניתן לראות שאחוזי ההאזנה בקרב הזרם הספרדי גבוהים יותר מאשר בקרב שני הזרמים האחרים. עם זאת, ישנם הבדלים בדפוס ההאזנה בין שתי התחנות: ניתן לראות שתחנת קול ברמה מזוהה יותר עם הזרם הספרדי, וכך 43% מהמשיבים הספרדים דיווחו שהם מאזינים לתחנה זו לעיתים קרובות או באופן קבוע, ורק 15% מהליטאים ו-11% מהחסידים דיווחו כך. לעומת זאת, קהל המאזינים של תחנת קול חי מגוון יותר, וכך 49% מהספרדים דיווחו שהם מאזינים לתחנה זו באופן קבוע או לעיתים קרובות, לעומת 36% מהליטאים ו-22% מהחסידים.

בתחנות המוזיקה ההבדלים בין הזרמים אחרים. ביחס לתחנת קול חי מיוזיק, נראה שקיימת העדפה בקרב הציבור הליטאי - 55% לעומת 43% בקרב הספרדים ו-29% בקרב החסידים. ביחס לתחנת קול פלי, נראה שקיים דמיון בין ספרדים לליטאים. בשני הזרמים 33% דיווחו שהם מאזינים לה באופן קבוע או לעיתים קרובות, וההבדל הוא בינם לבין הזרם החסידי (16%).

בהיבט הגילי, נראה שבקבוצות הגיל המבוגרות אחוז גבוה יותר מהמשתתפים דיווח על האזנה לתחנות הכלליות באופן קבוע או לעיתים קרובות, ואילו בתחנות המוזיקה המגמה הפוכה. לדוגמה, בעוד שבקרב קבוצת הגיל המבוגרת

47 פרידמן, א (2019). "מכבסות מילים" ו"לשון נקיה": מנגנוני פיקוח והבניית מציאות בתקשורת החרדית: מאפיינים ודפוסי פעולה. עבודה לשם קבלת תואר מוסמך. אוניברסיטת בר אילן.

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם נוהגים לקרוא בכל אחד מהאתרים הבאים המיועדים למגזר החרדי? אחוז המשיבים לעיתים קרובות או באופן קבוע

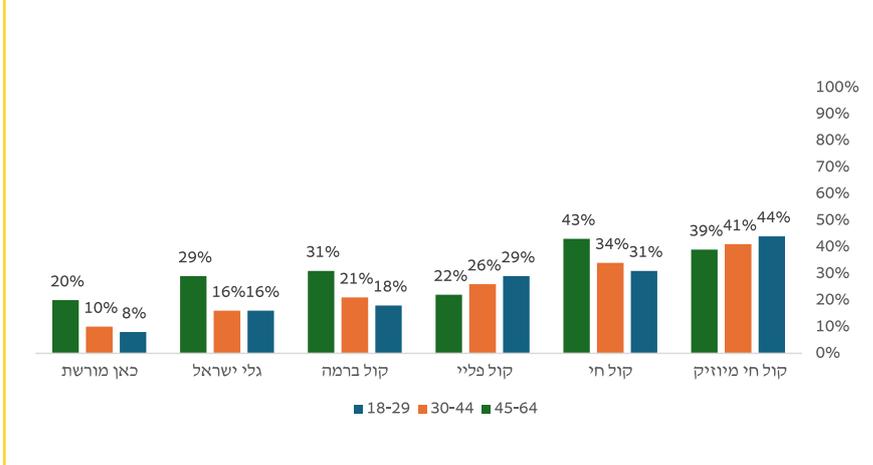

ביחס לתוכן הנצרך באתרי התקשורת המיועדים למגזר החרדי, נראה שהנתונים משקפים את ההעדפות של המגזר החרדי בנוגע לצריכת תקשורת באופן כללי, כפי שניתן לראות בגרף בחלק העוסק בהתעדכנות שוטפת בכלי התקשורת.

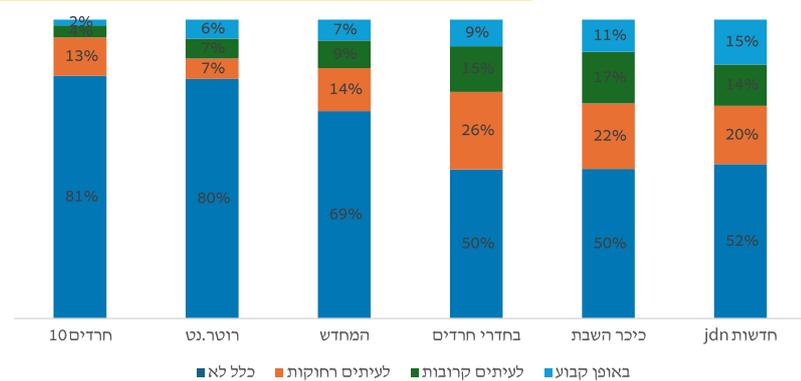
8.8 רשתות חברתיות

מקומם של הפורומים החרדיים כאמצעי מדיה תקשורתיים לא ממוסדים נחלש בעשור האחרון.

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם מאזינים לכל אחת מתחנות הרדיו הבאות? אחוז המשיבים באופן קבוע או לעיתים קרובות

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם נוהגים לקרוא בכל אחד מהאתרים הבאים המיועדים למגזר החרדי?

חלקם הפכו לאתרי תקשורת מבוססים, ואת מקומם של חלק מהם בזירה התקשורתית תפסו הרשתות החברתיות. כמו כן, חלק מהרשתות החברתיות הפכו אמצעי מרכזי לצריכת חדשות.

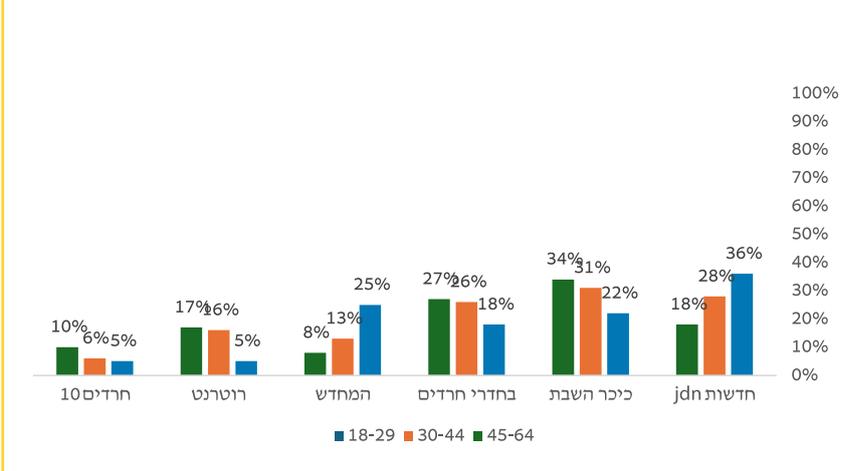
באמצעות טלפונים חכמים כשרים. לעומת זאת, נראה שדפוסי הגלישה של קבוצת הגיל הבוגרת כמעט הפוכים מאלה של קבוצת הגיל הצעירה.

השימוש באתר נובע מכך שניתן לגלוש בו גם במכשירי הטלפון החכמים בעלי סינון, בשונה מאתרי התקשורת האחרים. לפיכך, השימוש באתר נפוץ גם בקרב קהילות שמרניות יותר.

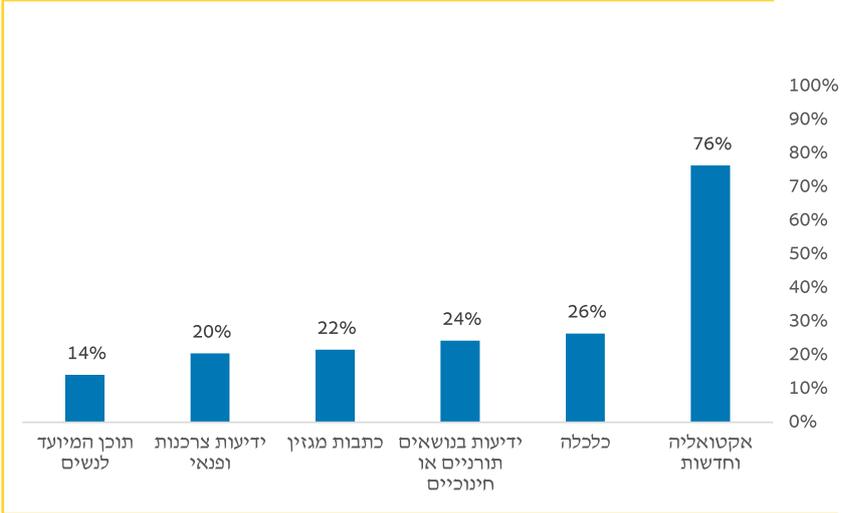
מבחינה מגדרית, נראה שאין הבדלים משמעותיים בין שיעור הגברים הגולשים באתרי האינטרנט המרכזיים המיועדים למגזר החרדי לבין שיעור הנשים. לעומת זאת, בחינת הזרמים מראה כי בקרב חסידים קיימת העדפה לאתר "חדשות JDN", ואילו בזרם הספרדי קיימת העדפה לאתר "כיכר השבת".

מנקודות מבט גילית, נראה כי שיעור גבוה יותר בני קבוצת הגיל הצעירה (18-29) גולשים באתר "חדשות JDN". ייתכן שממצא זה קשור ביכולת לגלוש באתרים אלה

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באיזו תדירות אתם נוהגים לקרוא בכל אחד מהאתרים הבאים המיועדים למגזר החרדי? אחוז המשיבים לעיתים קרובות או באופן קבוע

מהם סוגי התכנים אותם אתם נוהגים לקרוא בדרך כלל באתרי האינטרנט המיועדים למגזר החרדי?

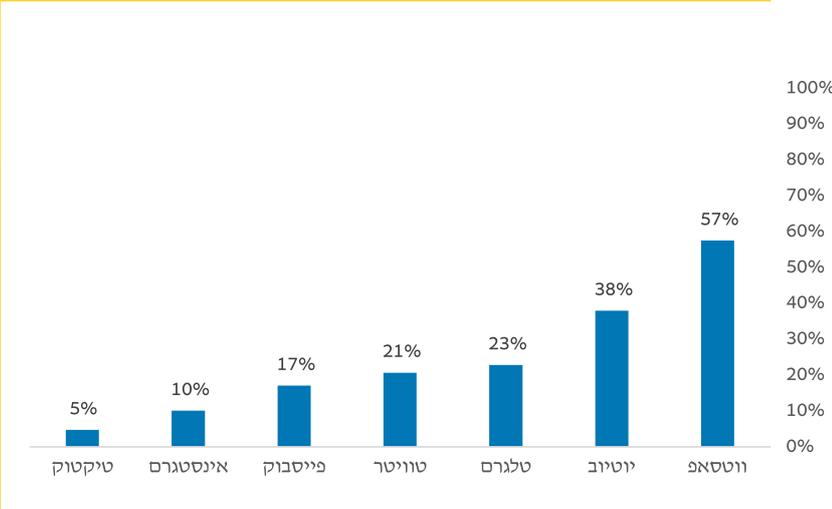
בכל ההיבטים, יחד עם שמירה על ייחודו והערכים המרכזיים שלו.

ברשת יוטיוב קיימים מגוון ערוצים הפונים למגזר החרדי. מרביתם משמשים בעיקר להרצאות שבועיות של רבנים ורבניות שצברו לעצמם אלפי עוקבים. לדוגמה, הרב יצחק פאנגר, הרב יגאל כהן, הרבנית ימימה מזרחי ואשת התקשורת סיוון רהב מאיר.

ברשת טוויטר פעילים בעיקר בעלי דעה ועיתונאים חרדים, מרביתם גברים, המשתמשים בה כדי לחוות את עמדתם בנושאים שונים ולהגיב על סוגיות העולות על סדר היום של החברה בישראל. בשונה מבטוויטר, הנוכחות החרדית ברשת אינסטגרם אינה בעלת אופי פובליציסטי, אלא נושאת אופי פרטי יותר או משמשת כלי לקידום עסקי. הנוכחות החרדית ברשת זו נמוכה יחסית, אך קיימת.

הרשת החברתית הנפוצה ביותר במגזר החרדי, על פי הסקר וכפי שניתן לראות מהגרף, היא ווטסאפ, ש-57% מהמשיבים דיווחו שהם נוהגים להשתמש בה. אחריה ניתן למצוא את יוטיוב עם 38% מהמשיבים. ממצא מעניין הוא אחוז השימוש באפליקציית טלגרם, שעומד על 23%. אחוז מעט נמוך יותר של משתמשים (21%) ניתן

מהם סוגי התכנים אותם אתם נוהגים לקרוא בדרך כלל באתרי האינטרנט המיועדים למגזר החרדי?

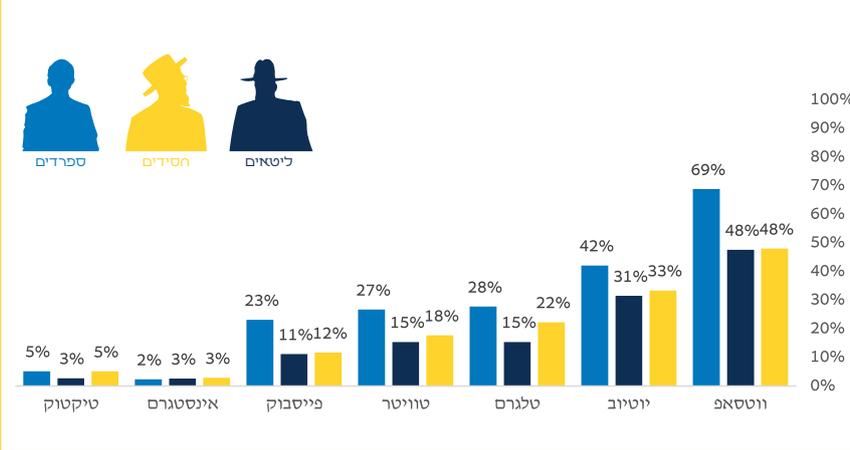

כך לדוגמה, קבוצות ווטסאפ משמשות הן כזירות דיון בנושאים שונים והן כאמצעי לצריכת ידיעות חדשותיות במגוון תחומים. הקבוצות המיועדות לצריכה חדשותית עוסקות לרוב בסיכום מהדורות החדשות בתקשורת הכללית ובמידע "רכילותי" פנים-חרדי, ומופעלות על ידי גורמים מסחריים תחת שמות שונים: "המוקד", "הסקופים", "הקו החרדי", "המיטב", "חדשות המדיה", "זירה פוליטית", "הפרגוד", ועוד.

מסגרת אחרת המשמשת מרחב לדיונים ושיתוף מידע היא פייסבוק, שבה פועלות מגוון קבוצות דיון והעלאת תכנים. דוגמה לכך היא קבוצת "חי"ש - חרדים ישראלים" המגדירה עצמה כקבוצה שמאפשרת "דיונים, וקשר בין כל החרדים

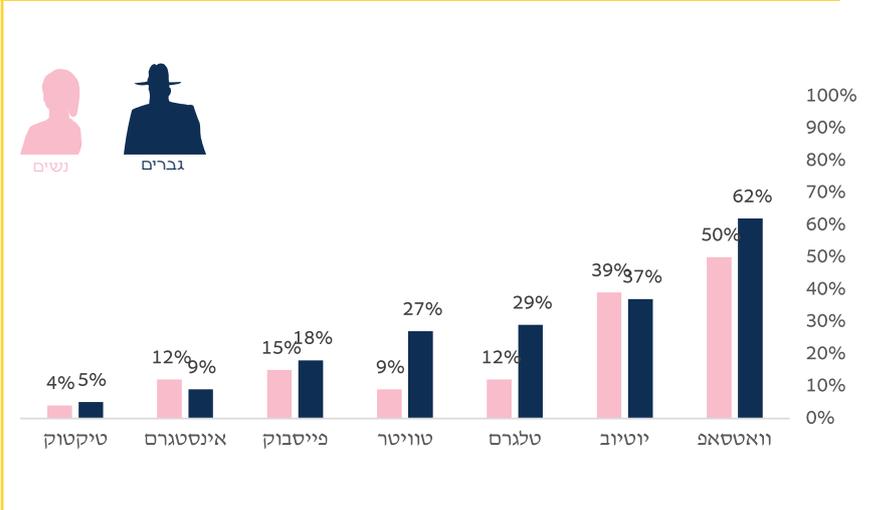
המאמינים בכך שעל הציבור החרדי להיות יותר מעורב ויותר דומיננטי בקביעת סדר היום הציבורי בישראל,

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באילו מבין הרשתות החברתיות הבאות אתם נוהגים להשתמש?

חושפת הבדלים מעניינים. כפי שניתן לראות בגרף, קיים פער של לפחות 16 נקודות אחוז במידת השימוש בוואטסאפ בין קבוצת הגיל הצעירה (18-19) לקבוצות הגיל המבוגרות יותר. ייתכן שממצא זה מצביע על כך שהשימוש בטלפון חכם נפוץ יותר מגיל 30 ומעלה. לעומת זאת, בדפוס השימוש ברשתות החברתיות האחרות נראה שההבדלים משמעותיים פחות, מלבד שימוש בטוויטר שנפוץ יותר בקרב הקבוצות הצעירות בהשוואה לקבוצה המבוגרת (45-64) (פער של כ-10 נקודות אחוז). מגמה הפוכה ניכרת במידת השימוש ברשת פייסבוק.

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באילו מבין הרשתות החברתיות הבאות אתם נוהגים להשתמש?

8.9 קווי מידע טלפונים (קווי נייעס)

קווי המידע הטלפוניים (קווי נייעס) הם ערוצי מידע המבוססים על מערכת מענה קולית, שניתן לצרוך באמצעותם חדשות ותוכן בתחומים שונים. קווי

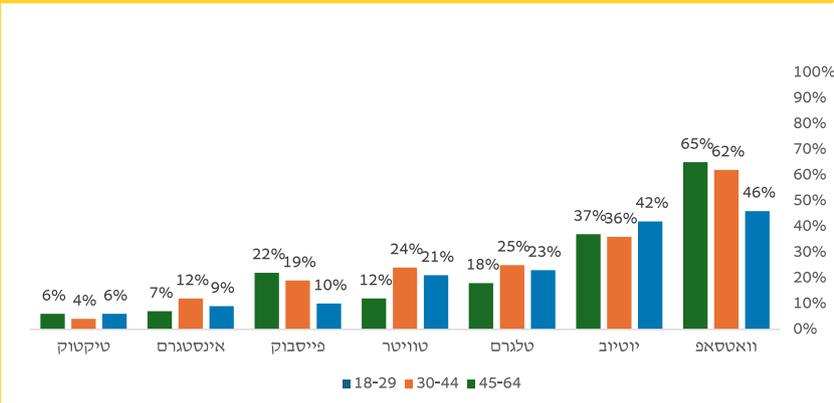
הזרם החסידי). גם בהיבט זה ייתכן שהפער המשמעותי במידת השימוש בוואטסאפ (69% בקרב הזרם הספרדי אל מול 48% בזרמים החסידי והליטאי) מעיד על שוני בהיקף השימוש בטלפונים חכמים. הסתכלות על קבוצות הגיל השונות

למצוא באפליקציית טוויטר. ברשת פייסבוק משתמשים 17% מהמשיבים, ברשת אינסטגרם 10% ובטיקטוק רק 5%.

מנקודת מבט מגדרית, ניתן לראות שהשימוש בוואטסאפ נפוץ יותר בקרב גברים (62%) מאשר בקרב נשים (50%). ייתכן שהבדלים אלה מעידים על מידת שימוש גבוהה יותר של גברים בטלפונים חכמים. הבדלים משמעותיים יותר בהיבט זה ניתן למצוא בהיקפי השימוש ברשתות טלגרם וטוויטר, שם הפער לטובת הגברים עומד על כ-17%.

בהיבט הקהילתי, נראה שהשימוש ברשתות החברתיות נפוץ יותר בקרב הזרם הספרדי בהשוואה לשני הזרמים האחרים, ואילו ההבדלים בין הזרם החסידי לזרם הליטאי אינם משמעותיים (למעט אולי ברשת טלגרם, שם קיים פער של 7% לטובת

בהתייחס לששת החודשים האחרונים, באילו מבין הרשתות החברתיות הבאות אתם נוהגים להשתמש?

המונים המותאמים לטלפונים הכשרים. כפי שניתן לראות מממצאי הסקר, צריכת התקשורת במגזר החרדי כיום מגוונת ואף נעשית דרך כמה אמצעים במקביל.

גורמים המבקשים את הקשב של אוכלוסיות שונות במגזר החרדי נדרשים לתת את הדעת על שתי מגמות. כאשר מדובר בניסיון לעצב דעת קהל, בפרט בסוגיות חדשות או כאלה העשויות להיות שנויות במחלוקת, יש להביא בחשבון שהעיתונים המפלגתיים עדיין נתפסים כגורם מרכזי בעיצוב דעת הקהל במגזר החרדי מתוקף מעמדם כמייצגי עמדתם של גדולי הדור. מצד שני, כאשר מדובר בסוגיות של חשיפה, נראה שיש להביא בחשבון את התגוונותם של אמצעי התקשורת וצריכת המידע במגזר החרדי ולמצוא את הדרך לרתום אותם להגברת מודעות בקרב קהלים שונים.

8.10 סיכום

תמונת המצב העולה מהפרק מאפשרת לזהות במפת התקשורת החרדית מגמות של שימור לצד מגמות של שינוי. מחד גיסא, נראה כי העיתונים המפלגתיים עדיין שומרים על השפעתם בעיצוב דעת הקהל במגזר החרדי, וכי הם עדיין משמשים במה מרכזית עבור מנהיגיה. מאידך גיסא, ניתן לראות שאמצעי ההתעדכנות וצריכת המידע של המגזר החרדי הולכים ומתגוונים.

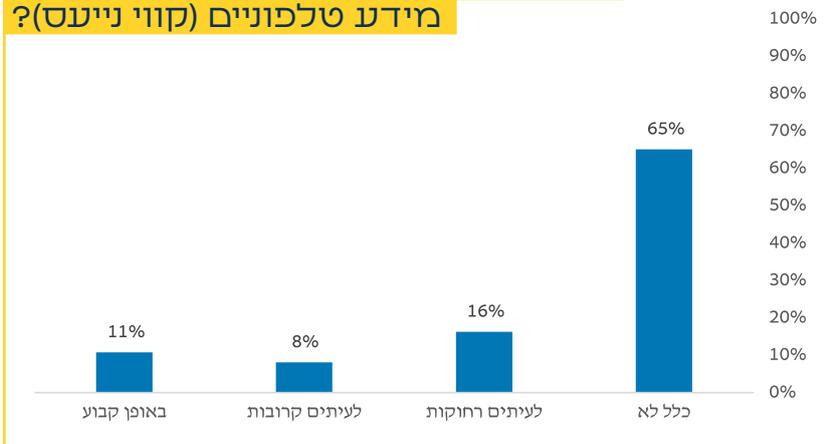
מגמת התגוונות זו, שהחלה עם היווסדם של עיתוני סוף שבוע לא מפלגתיים, החלה לצבור תאוצה מתחילת שנות ה-2000, עם העלייה בשימוש באינטרנט, הקמתם של אתרי תקשורת המיועדים למגזר החרדי, חדירתן של הרשתות החברתיות והתפתחותם של פתרונות תקשורת

הנייעס מהווים בין השאר קו חדשות שניתן להתחבר אליו גם באמצעות טלפונים כשרים, וכך הוא עשוי להוות תחליף הן לרדיו והן לעדכונים באתרי חדשות וברשתות חברתיות⁴³.

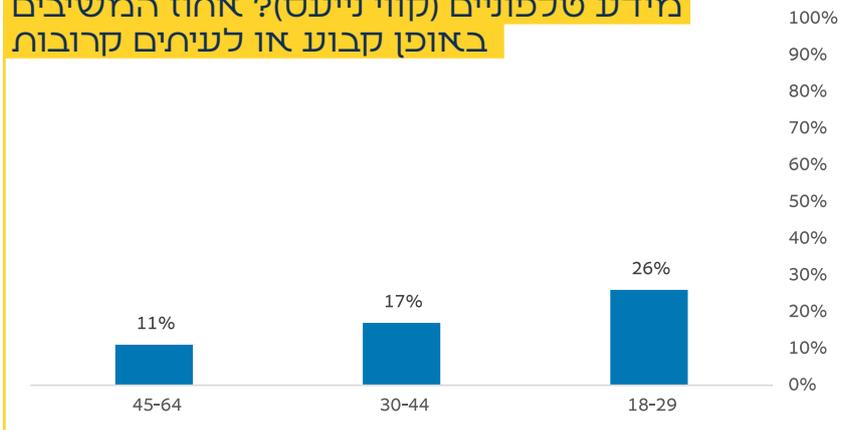
19% מכלל המשיבים ענו כי הם מאזינים באופן קבוע או לעיתים קרובות לקווי הנייעס. שיעור גבוה יותר של גברים (23%) מאזינים לקווי נייעס באופן קבוע או לעיתים קרובות בהשוואה לנשים (13%). נראה כי קווי הנייעס פופולריים ביותר בקרב החסידים. 23% מהם מאזינים לקווי הנייעס לעומת כ-17%-18% מהליטאים והספרדים.

מבחינה גילית, עולה כי ככל שעולה הגיל, יורד שיעור המאזינים באופן קבוע או לעיתים קרובות. בעוד 23% מהקבוצה הצעירה (18-29) מאזינים לקווי נייעס באופן קבוע או לעיתים קרובות, מאזינים להם בתדירות זו 17% מקבוצת הגיל האמצעית (30-44) ורק 11% מקבוצת הגיל המבוגרת (45-64).

באיזו תדירות אתם נוהגים להאזין לקווי מידע טלפוניים (קווי נייעס)?

באיזו תדירות אתם נוהגים להאזין לקווי מידע טלפוניים (קווי נייעס)? אחוז המשיבים באופן קבוע או לעיתים קרובות

איתי זיכרמן

מנהלת תחום בכיר פרויקטים לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי

בעלת תואר ראשון בחינוך ממכללה ירושלים ובוגרת תכנית משפיעות, נציבות שירות המדינה. בעלת תואר שני מחקרי במדיניות ציבורית ובוגרת תכנית המצטיינים ותכנית שלוחי ציבור באוניברסיטה העברית. התזה שלה עסקה בנושא הרפואה המונעת בהתמודדות עם מגפה בקרב קבוצות מייעוט דתיות והתמקדה במפגש שבין פרקטיקות דתיות לפרקטיקות רפואיות, בהתמודדות עם מגפת הקורונה, כאשר עלו שני מכניזמים מחוללים של קהילתיות ואמון המשפיעים על שיתוף הפעולה עם המערכת הממסדית והרפואית.

בחפקידה הקודם שימשה כמחנכת וכמורה למקצועות העברית, יזמה והקימה מרכז פדגוגי ווירטואלי לבעלי מקצועות ההוראה. בשנים האחרונות עסקה בפיתוח הדרכות ומורה מקצועית לשלטון המקומי במשרד הפנים, בפיתוח הכשרות לבעלי מקצועות הרפואה ובקידום תכנית הבטיחות במשרד הבריאות. בחפקידה הנוכחי מנהלת תוכניות לפיתוח כלכלי חברתי ברשויות המקומיות ואת תכנית הבריאות הלאומית בחברה החרדית.

כוחבת ביום ובלילה, חובבת מושבעת של מילים ומאמינה בעוצמתן המחוללת שינוי.

הרב הלל וואזנר

מנהל תחום בכיר אסטרטגיה ומחקר

הרב הלל וואזנר הגיע לרשות ממשרד האוצר, שם כיהן כיועץ מקצועי למנהל רשות המיסים, מר ערן יעקב. הלל בוגר תואר שני מדיניות ציבורית באוניברסיטה העברית במסגרת תכנית צוערים לשירות המדינה, ותואר ראשון במשפטים ממכללת אונו. להלל שנים ארוכות של לימוד בכולל, לצד שנות עבודה בעמותות ובעשייה חברתית בארץ ובחו"ל. "אני מאמין כי מקומו של המגזר החרדי איננו בעמודת האתגרים אלא בעמודת המשאבים של מדינת ישראל, ושמו להיות חלק מהצוות שנבחר להוביל ולממש את החזון הזה."

רועי אסף

ראש הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי

רועי אסף מכהן כראש הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי למגזר החרדי במשרד ראש הממשלה, מאז הקמתה בשנת 2020. בתפקידו הקודם ניהל רועי את החלטת הממשלה 922 לפיתוח כלכלי חברתי למגזר הערבי בהיקף של 15 מיליארדי ש"ח, וכן החלטות ממשלה משמעותיות נוספות. לרועי יש תואר ראשון ושני מחקרי במדע המדינה ויחסים בין לאומיים, מהאוניברסיטה העברית וכן תואר ראשון נוסף בכלכלה. רועי הינו מומחה לתהליכים מעמיקים לפיתוח כלכלי-חברתי, וכן מומחה רחב למנגנון הממשלתי.

**הרשות
החרדית**

שירותי ממשל בהתאמה חרדית
הרשות לפיתוח כלכלי חברתי של המגזר החרדי

ברוך גולדשמיט

סטודנט לחואר ראשון
בכלכלה וניהול

הלל ונגרובר

סטודנט לחואר ראשון
במערכות מידע

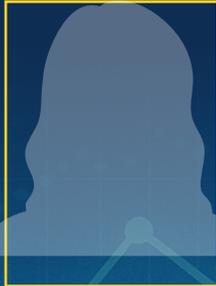
זכות גדולה להיות שותף
לתהליכים אסטרטגיים
בנושאים חשובים כמו
בריאות כלכלה וחברה
שהרשות החרדית מקדמת.

אלישבע ליברמן

ראש תחום פרויקטים

מובילה יוזמות ותהליכי
מדיניות לשיפור מעני
הממשלה למגזר החרדי,
תוך התמחות בתחומי
תעסוקה, עסקים ותשתיות
ממשלחיות חדשות.
ממייסדי הרשות, בעלת
ניסיון בין-משרדי בקידום
שיח אפקטיבי עם המגזר
החרדי באמצעות שיתופי
ציבור. הגיעה לרשות מאגף
עמודות לישראל במשרד
ראש הממשלה. בוגרת
תוכנית "משפיעים- צוערים
חרדים לשירות המדינה".
בעלת חואר שני בניו-מדיה
מהאוניברסיטה העברית
וחואר ראשון בניהול
עסקים ממכללת הדסה.
ירושלמית, נשואה ואם
לשתי בנות.

נופר שמחי

יועצת משפטית

